

'Christelijke' Feestdagen of Gods Heilige Dagen

**Maakt het uit welke
feestdagen we vieren?**

Inhoudsopgave

3 Belangrijke vragen

Waarom doen we de, soms vreemde, dingen die we doen? Waarom doen we alsof eenmaal per jaar een man in een rood pak cadeaus aan kinderen geeft? Waarom doen we alsof (paas)hazen eieren leggen? En waarom doen we dat allemaal in naam van religie?

6 Kerstmis: de andere kant van het verhaal

Kerstmis is een van 's werelds populairste feesten en wordt gevierd door mensen uit diverse religieuze stromingen. Toch heeft dit feest een vreemde en ingewikkelde achtergrond, hetgeen blijkt uit raadselachtige symbolen, zoals versierde bomen, hulstkransen en maretak.

20 Pasen: een Bijbelse waarheid verduisterd

Vele miljoenen mensen geloven dat Jezus Christus uit de dood is opgestaan op een zondagochtend. Maar laten de Geschriften niet iets heel anders zien? En hoe zijn paashazen en gekleurde eieren ooit verbonden geraakt met Christus' opstanding?

36 Gods heilige dagen

Veel mensen zijn verbaasd als ze leren dat de Bijbel ons nergens aanmoedigt om Pasen en Kerstmis te vieren. Daarentegen laat de Bijbel wel zien dat God een serie feesten heeft geopenbaard, die de mensheid onderwijst aangaande Zijn grote plan met ieder van ons!

44 Maakt het voor God uit?

De geschiedenis laat zien dat religieuze autoriteiten de Bijbelse heilige dagen systematisch opzij hebben gezet en deze vervangen hebben door andere gebruiken en vieringen, die duidelijk van niet-christelijke oorsprong zijn. Behagen dergelijke gebruiken en vieringen God en wordt Hij ermee vereerd?

Belangrijke vragen

We gaan er prat op een rationeel, weldenkend volk te zijn. We menen van onszelf dat we wat ons denken en doen betreft modern zijn. We trachten goede redenen te hebben voor alles wat we doen. Waarom doen we dan toch bepaalde dingen die irrationeel zijn?

Neem nu bijvoorbeeld Kerstmis. Waarom geven we kinderen die lief zijn geweest eenmaal per jaar cadeautjes van een grappige, oude man in een rood pak, die op de Noordpool woont en in een slee rijdt die door vliegende rendieren wordt voortgetrokken? En dan Pasen. Waarom doen we alsof hazen gekleurde eieren kunnen leggen?

Vraag uzelf eens af: zit er enige logica in deze mythen en gebruiken? Desondanks blijven we ze aan onze kinderen doorgeven. Vreemd genoeg kennen we ook grote religieuze waarde toe aan enkele van deze gebruiken. Vele ervan vormen een integraal onderdeel van de viering van de meest heilige dagen in het traditionele christendom.

Waarom blijven zoveel belijdende christenen, die de Persoon trachten te volgen Die heeft gezegd: "Ik ben het Licht der wereld" en: "Wie Mij volgt,

Waarom geven we kinderen die lief zijn geweest eenmaal per jaar cadeautjes van een grappige, oude man in een rood pak, die de cadeautjes door de schoorsteen gooit? Waarom doen we alsof hazen gekleurde eieren kunnen leggen? Vraag uzelf eens af: zit er enige logica in deze mythen en gebruiken?

zal beslist niet in de duisternis wandelen" (Johannes 8:12), dan toch zulke vreemde gebruiken aanhangen? Gebruiken, waarvan de oorsprong duidelijk niet in de Bijbel ligt, maar juist in de donkere, duistere mist van de oudheid.

Het is niet zo dat de oorsprong van deze gebruiken niet vastgesteld kan worden. Vaak beschrijven veel kranten en televisieprogramma's rond de periode waarin deze feesten vallen, de herkomst van deze gebruiken. Encyclopedieën en andere boeken helpen vaak om een volledig beeld te krijgen van de wijze waarop deze gebruiken langzaam maar zeker vanuit oude culturen tot ons zijn doorgedrongen. En maar al te vaak schept dat beeld niet een heel mooi plaatje. Want wat hebben een bebaarde man in een rood pak, versierde en verlichte bomen, maretak, hulst en kaarsen te maken met de geboorte van Jezus Christus? Waarom neemt men aan dat 25 december de

dag van Zijn geboorte is, terwijl de Bijbel zelf nergens de werkelijke datum noemt? De Bijbel bevat zelfs eerder sterke aanwijzingen dat Jezus niet in die periode van het jaar geboren zou kunnen zijn! Dit zijn belangrijke vragen.

De ware aanbidding van God

Het aanbidden van God is het meest eerbare doel dat een mens zich kan stellen. Zo'n 3000 jaar geleden schreef koning David van Israël een psalm ter ere van de vreugdevolle gebeurtenis dat de Ark van het Verbond naar Jeruzalem was gebracht. Dit was een psalm van aanbidding en onderwijzing voor zijn volk. Deze psalm bevatte de volgende woorden: "Geef de HEERE de eer van Zijn Naam, breng offers en kom voor Zijn aangezicht. Buig u neer voor de HEERE in Zijn heerlijke heiligdom" (1 Kronieken 16:29).

David gaf deze onderwijzing omdat alleen God perfecte heiligheid in Zich bezit (Psalm 99:5, 9; Openbaring 15:4). Een deel van de reden van ons bestaan is om Hem voor eeuwig te aanbidden en te vereren (zie Psalm 22:28; 86:9). De Bijbel laat zien dat er geen toekomst is voor mensen die weigeren hun Schepper te vereren. Hij zegt namelijk dat uiteindelijk "alle vlees zal komen om zich neer te buigen voor Mijn aangezicht" (Jesaja 66:23).

Jezus Christus voegt daar nog aan toe "dat de ware aanbiddeers de Vader zullen aanbidden in *geest* en *waarheid*" (Johannes 4:23-24, nadruk onzerzijds toegevoegd in dit boekje, tenzij anders aangegeven). Hij waarschuwt dus dat sommigen God tevergeefs zullen aanbidden, omdat hun gebruiken geworteld zijn in tradities en verordeningen van mensen in plaats van in Bijbelse waarheid. Hij noemt die vorm van aanbidding onacceptabel en hypocriet, en zegt dat dergelijke mensen "tot Mij (naderen) met hun mond en (...) Mij met de lippen (eren), maar hun hart houdt zich ver bij Mij vandaan" (Mattheüs 15:7-9; Markus 7:6-9).

Als we deze Bijbelse uitspraken en instructies lezen, kunnen we onszelf afvragen of het uitmaakt welke religieuze feestdagen we dienen te vieren. Onze wereld is vol religieuze vieringen. De meest populaire zijn wel Kerstmis en Pasen. Kerstmis is zelfs zó populair dat het de basis vormt voor een niet onbelangrijk deel van de wereldwijde economie. Pasen wordt vaak als net zo belangrijk beschouwd als Kerstmis, zo niet belangrijker.

Maar waar komen Kerstmis en Pasen werkelijk vandaan? De Bijbel zegt namelijk nergens dat wij deze feestdagen dienen te vieren. Dit blijkt in eerste instantie mogelijk niet direct duidelijk uit de Nederlandstalige Bijbelvertalingen, waar wel het woord "Pasen" of "Paasfeest" genoemd wordt. Met het Bijbelse Pasen of Paasfeest wordt echter een geheel ander Feest aangeduid, met een geheel andere betekenis. Verderop in dit boekje wordt hierop nader ingegaan. Meer uitgebreide uitleg over de ware betekenis van het Pascha en het Feest van de Ongezuurde Broden (waarnaar feitelijk verwezen wordt als u

"Pasen" of "Paasfeest" leest in de Bijbel) treft u ook aan in ons boekje "Gods plan volgens Zijn heilige dagen", dat u via onze website kunt downloaden of gratis kunt aanvragen). Hoewel deze feesten ons dus niet door de Bijbel worden opgedragen, vormen ze toch een integraal onderdeel van het hedendaagse christendom. Waarom zijn deze feesten zo populair?

Hoe denkt God hierover?

Maar het belangrijkste is nog wel wat God van al deze gebruiken vindt. Wil Hij dat we Hem aanbidden op de manier waarop wij dat denken dat dat het beste is? Zegt de Bijbel of God al dan niet van christenen verwacht dat zij Hem op specifieke dagen en op specifieke tijden aanbidden en vereren? Wat kunnen we leren van het voorbeeld van Jezus Christus, in Wiens voetstappen wij geacht worden te wandelen (1 Johannes 2:6; 1 Korinthe 11:1)?

De Bijbel leert ons om, in plaats van de populaire 'christelijke' feestdagen, bepaalde specifieke heilige dagen in acht te nemen – Gods jaarlijkse "feestdagen" (Leviticus 23) – die thans echter bij de meeste mensen onbekend zijn. Waarom zijn deze vieringen ooit vervangen?

Op de volgende pagina's zullen we deze verschillende vieringen vergelijken met de instructies die hierover in de Bijbel worden gevonden.

Dit zijn cruciale zaken die verreikende implicaties hebben voor onze relatie met onze Schepper. Ga met ons mee op een historische en Bijbelse reis om de waarheid te ontdekken over "christelijke" feestdagen en Gods heilige dagen. De hier gedocumenteerde feiten zullen een veel grotere mogelijkheid tot ware aanbidding verschaffen dan u ooit voor mogelijk heeft gehouden.

Kerstmis: de andere kant van het verhaal

Verspreid over de hele wereld vieren mensen Kerstmis. Maar hoe is Kerstmis in zwang geraakt? Hoe hebben de gebruiken en gewoonten die men gewoonlijk met Kerstmis associeert, hun weg gevonden naar het populairste feest in het traditionele christendom?

Wist u dat 25 december een dubieuze achtergrond heeft - een ver en controversieel verleden? Dit hoeft niet als een verrassing te komen als u bedenkt dat Kerstmis en veel van zijn populaire gebruiken en versieringen nergens in de Bijbel terug te vinden zijn.

Wat onze Schepper van deze feestdag vindt, wordt genegeerd of zelfs buiten beschouwing gelaten door de meeste mensen. Toch zou Zijn mening hierover onze belangrijkste overweging dienen te zijn. Laten we de geschiedenis van Kerstmis onderzoeken en deze vergelijken met Gods Woord in plaats van met onze eigen ideeën en ervaringen, om zodoende Zijn opinie ten aanzien van dit vrijwel universele feest te ontdekken.

Wat onze Schepper van deze feestdag vindt, wordt genegeerd of zelfs buiten beschouwing gelaten door de meeste mensen. Laten we de geschiedenis van Kerstmis eens onderzoeken en deze vergelijken met Gods Woord in plaats van met onze ideeën en ervaringen.

Volgens historici heeft de kerstviering een twijfelachtige herkomst. William Walsh vat de herkomst en het gebruik van dit feest samen in zijn boek *The Story of Santa Klaus*: “We weten dat het kerstfeest (...) een geleidelijke evolutie is vanuit tijden die de christelijke periode ver vooraf gaan (...) Het is voortgekomen uit heidense feesten, en veel van de gebruiken zijn slechts aanpassingen van heidense naar christelijke ceremonieën” (1970, pagina 58).

Hoe konden heidense gebruiken onderdeel worden van een belangrijke religieuze viering? Uit welke “heidense feesten” komen deze gebruiken, die zich geleend hebben om door de eeuwen heen te verworden tot christelijke gebruiken, voort?

De oude herkomst van christelijke gebruiken

Gedurende de tweede eeuw voor Christus voerden de Grieken riten uit om hun god Dionysos (ook wel Bacchus genaamd) te eren. De Latijnse naam voor deze viering was Bacchanalia. Deze viering verbreidde zich van de Grieken naar Rome, het centrum van het Romeinse rijk.

“Het was op of rond de 21e december dat de oude Grieken vierden wat bij ons bekend staat als de Bacchanalia of festiviteiten ter ere van Bacchus, de god van de wijn. Bij deze festiviteiten gaven de mensen zich volledig over aan zang, dans en andere geneugten die vaak de fatsoensnormen ruim overschreden en de orde verstoorden” (Walsh, pagina 65).

Vanwege de nachtelijke orgieën die met dit festival geassocieerd werden, onderdrukte de Romeinse Senaat de viering ervan in 186 voor Christus. In verband met de populariteit van dit feest duurde het enige jaren voordat de senatoren er volledig in slaagden om dit doel te bereiken.

Het onderdrukken van een feest was ongewoon voor de Romeinen, aangezien zij later een smeltkroes van verschillende soorten goden en religies werden. Net zoals de Romeinen hun cultuur, kunst en gebruiken aan de door hen overwonnen volkeren oplegden, zo namen zij op hun beurt de religieuze gebruiken van deze volkeren weer over.

In aanvulling op de Bacchanalia vierden de Romeinen nog een ander feest, namelijk de Saturnalia, “ter ere van Saturnus, de god van de tijd, die op 17 december begon en zeven dagen duurde. Dit eindigde ook vaak in oproer en wanorde. Op die manier kregen de woorden Bacchanalia en Saturnalia een slechte reputatie in latere tijden” (pagina 65).

De reden voor de kwade reuk van de Saturnalia is onthullend. In de heidense mythologie was Saturnus een “oude, agrarische god-koning, die vermoedelijk zijn eigen kinderen opat om regicide [vermoord worden terwijl men koning is] te voorkomen. En Saturnus was een parallel met een Carthaagse Baäl, wiens gehoorde beeltenis een oven bevatte, waarin kinderen ten offer werden gegeven” (William Sansom, *A Book of Christmas*, 1968, pagina 44).

Let op de gebruiken die met de Saturnalia gepaard gingen: “Alle winkels en bedrijven waren gesloten, met uitzondering van de winkels die

voedsel verkochten of die konden zorgen voor verhoging van de feestvreugde. Slaven werden gelijkgesteld aan hun heren of soms zelfs boven hen geplaatst. Gokken, drinken en feesten werden aangemoedigd. Mensen gaven elkaar cadeaus, die ook wel sirene werden genoemd, vanwege de godin van de landbouw Strenua of Strenia, die in midwinter zeker geëerd diende te worden (...) Mannen kleeften zich in vrouwenkleden of in dierenhuiden en zwierven in braspartijen door de straten. Veelal werden kaarsen en lampen gebruikt om de geesten van de duisternis, waarvan men meende dat deze rond deze tijd van het jaar krachtig waren, af te schrikken. Maar het meest decadente en barbaarse van de Saturnalia is toch wel dat het feest voor de Romeinse soldaten in het Oosten mogelijk een excuus vormde om mensen te offeren als hoogtepunt van alle vertier" (Gerard en Patricia Del Re, *The Christmas Almanac*, 1979, pagina 16).

Vieringen van de winterzonnepunt

Deze beide feesten werden gevierd rond de winterzonnepunt – de dag van het jaar met het minste daglicht. "Van de Romeinen is ook een ander element van Kerstmis afkomstig: de datum, 25 december. Toen de Juliaanse kalender werd afgekondigd in 46 na Christus, werd hierdoor een al langer bestaand gebruik juridisch vastgelegd: het dateren van de zonnepunt op 25 december. Latere hervormingen van de kalender waren er de oorzaak van dat de astronomische zonnepunt verplaatst werd naar 21 december, maar de onweerstaanbare klank van de eerdere datum bleef overeind" (Tom Flynn, *The Trouble With Christmas*, 1993, pagina 42)

Vlak na de Saturnalia volgde voor de Romeinen een viering op 25 december die de Brumalia genoemd werd. Bruma is waarschijnlijk afkomstig van het Latijnse woord voor brevum of brevis, hetgeen kort betekent, om aan te geven dat het hier gaat om de kortste dag van het jaar.

Waarom was deze periode zo belangrijk? "De tijd van de winterzonnepunt is in de mythologie van alle volken altijd al een belangrijk seizoen geweest. De zon, de gever van het leven, staat op het laagste punt. Het is de dag met de kortste periode aan daglicht in het hele jaar; de belofte van de lente ligt verborgen in de koude en de sneeuw. Het is de periode waarin de krachten van de chaos, die de terugkeer van het licht en het leven tegenhouden, wederom door de goden verslagen moeten worden. Op het laagste punt van de zonnepunt moeten de mensen de goden helpen door geïmiteerde magie en religieuze ceremoniën. De zon gaat weer terugkeren in overwinning. De dagen gaan weer lengen en hoewel de winter nog aanblijft, is de lente weer denkbaar. Het is voor alle mensen een periode van veel vreugde" (Del Re, pagina 15).

Gedurende de tijd van Jezus' apostelen in de eerste eeuw hadden de

vroege christenen totaal geen kennis van Kerstmis zoals wij dat nu kennen. Maar mogelijk hebben zij wel, als onderdeel van het Romeinse rijk, de Romeinse viering van de Saturnalia opgemerkt, terwijl zij zelf bleven volharden in het vieren van de gebruikelijke "feestdagen van de Heere" (zoals opgesomd in Leviticus 23).

De *Encyclopaedia Britannica* vermeldt dat "de eerste christenen (...) de Joodse feestdagen bleven vieren, al was dit wel vanuit een nieuwe

Hoe Kerstmis verder groeide

Gezien de eeuwen van kritiek op de vercommercialisering van Kerstmis is het interessant om op te merken dat het wereldse (dus niet het religieuze) aspect van dit feest de grootste oorzaak is van de populariteit ervan. In de Verenigde Staten "rekenen de winkeliers voor hun verkopen in de kerstperiode op bijna 50 procent van hun jaarlijkse winst. Dit koopseizoen brengt een geschatte 37 miljard dollar in de natio-

tig hebben gepromoot. In eerste instantie tuigden zij hun winkels op met nog méér religieuze versieringen (zoals orgels, koren en beelden) dan sommige kerken zouden kunnen verzamelen.

Overtuigd van de economische impact van Kerstmis verschoof president Franklin Roosevelt Thanksgiving van 30 november naar 23 november, om zodoende nog een extra week van kerstaankopen te creëren (pagina 62).

"Wat veel historici bovenal fascinerend vinden aan de wederuitvinding van Kerstmis, is dat de vercommercialisering ervan, die nu zo veelvuldig wordt afgekeurd, de oorzaak is van de transformatie van het feest in de eerste plaats. De 'commerciële vormen' die geassocieerd worden met Kerstmis en andere feestdagen, zegt Schmidt van Princeton [Lee Eric Schmidt, *Consumer Rites*, 1995], 'zijn een integraal onderdeel van hun overleving geworden'. De consumptiecultuur 'vormt onze feestdagen,' zegt Schmidt, 'door diverse lokale tradities over te nemen en relatief algemene tradities te creëren.' Het nu veranderen van Kerstmis in een puur religieuze viering zou wellicht op bijval rekenen onder degenen die 'Kerstmis in ere willen herstellen,' zegt hij. Maar het zou een dergelijke viering 'ontbreken aan een culturele klank en aan de impact die hoort bij een feest dat diepgeworteld is.'"

"Als het met Kerstmis zo ver zou komen, voegt Restad [Penne Restad, *Christmas in America*, 1995] toe, 'dan zouden we het als maatschappij waarschijnlijk niet eens meer vieren'" (pagina 64).

nale economie – waarmee de Amerikaanse kerst groter is dan het bruto nationaal product van Ierland" (Jeffery Sheler, "In Search of Christmas", *U.S. News and World Report*, 23 december 1996, pagina 64).

De aantrekkingskracht van winst is zo sterk gebleken dat sinds de jaren '70 van de 19e eeuw de handelaren Kerstmis krach-

geest, namelijk als herinnering aan gebeurtenissen, waarvan deze feestdagen een vooruitblik waren geweest" (11e editie, deel 8, pagina 828, "Easter").

Gedurende de volgende eeuwen werden nieuwe, niet-Bijbelse vieringen zoals Kerstmis en Pasen, geleidelijk aan geïntroduceerd in het traditionele christendom. De geschiedenis laat zien dat deze nieuwe dagen door middel van dwang bevorderd werden, terwijl de Bijbelse feestdagen uit de apostolische tijd systematisch werden verworpen. "Kerstmis, het [zogenaamde] feest van de geboorte van Jezus Christus, werd ingesteld toen er sprake was van een afnemende verwachting van Christus' op handen zijnde terugkeer" (*Encyclopaedia Britannica*, 15e editie, Macropaedia, deel 4, pagina 499, "Christianity").

De boodschap van Jezus Christus en de apostelen – "het Evangelie van het Koninkrijk van God" (Markus 1:14-15) – ging al spoedig verloren. De viering van Kerstmis verlegde de focus van het christendom van Christus' beloofde terugkeer naar Zijn geboorte. Is dit echter wat de Bijbel christenen gebiedt?

Hoe de datum van Kerstmis werd vastgesteld

Gerard en Patricia Del Re leggen de verdere ontwikkeling van 25 december als officiële Romeinse feestdag uit: "Saturnalia en de eerste dagen van de nieuwe maand [in dit geval januari], namelijk 17-24 december en 1-3 januari, waren feestdagen die onder de vroege christenen het meest bekend waren, maar de traditie om Christus' geboortedag op 25 december te vieren was afkomstig vanuit Perzië. Mithras was de Perzische god van het licht (...) en werd geboren uit een rots op 25 december. Rome stond bekend om het flirten met vreemde goden en culten, en in de derde eeuw [274] stelde de niet-christelijke keizer Aurelianus het feest van Dies Invicti Solis, de Dag van de Onoverwinnelijke Zon, op 25 december in."

"Mithras was een belichaming van de zon, en dus vormde deze periode van zijn wedergeboorte een belangrijke dag in het Mithraïsme, de godsdienst die de nieuwste officiële religie vormde in Rome onder invloed van Aurelianus. Men gelooft dat keizer Constantijn een aanhanger was van het Mithraïsme tot het moment van zijn bekering tot het christendom. Hij speelde waarschijnlijk een grote rol bij de overname van het belangrijkste feest uit zijn oude religie door zijn nieuwe geloof" (*The Christmas Almanac*, 1979, pagina 17).

Hoewel het moeilijk is vast te stellen wanneer men voor het eerst 25 december begon te vieren als Kerstmis, zijn historici het er over het algemeen over eens dat het ergens in de vierde eeuw moet zijn geweest.

Dit is verbazingwekkend laat. Kerstmis werd pas zo'n 300 jaar na

Christus' dood in Rome, de hoofdstad van het rijk, gevierd. De oorsprong van dit feest kan niet herleid worden tot het onderwijs of de gebruiken van de vroegste christenen. De invoering van Kerstmis hield een opmerkelijk verlaten in van "het geloof dat eenmaal aan de heiligen overgeleverd is" (Judas 1:3).

Europese invloeden op christelijke gebruiken

Hoewel Kerstmis officieel door Rome werd ingevoerd in de vierde eeuw, vormde later nog een andere heidense viering een grote invloed op

Kerstmis versus de Bijbel

Hoe goed sluiten de gebruiken en tradities van Kerstmis aan bij het Bijbelse verslag van Christus' geboorte? Een objectieve blik hierop laat zien dat veel tradities, waarvan men ten onrechte meent dat die hun oorsprong in de Bijbel hebben, niet overeenstemmen met het Bijbelse verslag.

Waren er drie wijzen op weg gegaan om Jezus te zien? De Bijbel zegt nergens met hoeveel ze waren. Het zouden er meer

Gaf iedereen elkaar geschenken toen Christus geboren was? Er werden geschenken gegeven aan Jezus omdat Hij geboren was als de "Koning van de Joden" (verzen 2, 11). Dit was wat te doen gebruikelijk was als men verscheen voor een koning, en zodoende brachten de wijze mannen geschenken mee die een koning waardig waren: goud en waardevolle specerijen. Jezus was de enige Die de geschenken ontving; anderen wisselden geen geschenken met elkaar uit.

Vonden de wijzen, zoals afbeeldingen rondom de geboorte van Jezus vaak laten zien, Jezus in een voedertrog "omdat er voor hen geen plaats was in de herberg" (Lukas 2:7)? Nee. Toen de wijzen arriveerden, blijkbaar enige tijd na de geboorte van Christus, woonde Jozefs familie in een huis (Mattheüs 2:11).

Vonden de schrijvers van de vier evangeliën (Mattheüs, Markus en Johannes) Jezus' geboorte van zodanig grote betekenis voor christenen om deze te erkennen of te vieren? Markus en Johannes vermelden de gebeurtenis niet eens. Hoewel Mattheüs en Lukas dat wel doen, vermelden zij beiden de datum ervan niet. Geen van de Bijbelse schrijvers zegt iets over het herdenken van Christus' geboorte.

Heeft Jezus Christus ons opgedragen om Zijn geboorte te vieren? Nee. Hij liet wel expliciete instructies achter voor Zijn volgelingen met betrekking tot het gedenken van Zijn dood (1 Korinthe 11:23-26), maar niets met betrekking tot Zijn geboorte.

Gustave Doré

geweest kunnen zijn. Er wordt alleen verteld dat zij Jezus drie verschillende geschenken gaven, namelijk "goud en wierook en mirre" (Mattheüs 2:1, 11).

Bijbels bewijs laat zien dat Jezus niet op 25 december geboren is

De geschiedenis laat zien dat 25 december gepopulariseerd is als datum voor Kerstmis – niet omdat Christus op die dag geboren was, maar omdat het in heidense vieringen al populair was als de geboortedag van de zon.

Maar is het mogelijk dat 25 december toch de geboortedag van Christus is geweest? “Bij gebrek aan enige houvast in de Schrift ten aanzien van Jezus’ geboortedag hebben vroegchristelijke leraren diverse data, verspreid over de gehele kalender, gesuggereerd als geboortedag. Hippolytus (...) meende dat Christus wel op een woensdag geboren moest zijn (...) Een anoniem document, waarvan men meent dat het geschreven is in Noord-Afrika rond 243 na Christus, plaatst Jezus’ geboorte op 28 maart” (Jeffery Sheler, “In Search of Christmas”, *U.S. News and World Report*, 23 december 1996, pagina 58).

Een zorgvuldige analyse van de Schrift laat echter zien dat Jezus Christus vrijwel zeker niet op 25 december is geboren. De twee belangrijkste redenen hiervoor zijn:

Ten eerste: we weten dat de herders ‘s nachts in het veld op hun schapen pasten rond de tijd van Jezus’ geboorte (Lukas 2:7-8). Herders in Judea bleven echter rond december niet ‘s nachts in het veld om op hun schapen te passen vanwege het gebrek aan voer voor de dieren en het slechte weer. Volgens *Celebrations: The Complete Book of American Holidays* “suggereert het verslag van Lukas dat Jezus mogelijk in de zomer of vroeg in de herfst is geboren. Aangezien het in Judea in december koud en regenachtig is, is het waarschijnlijk dat de herders ‘s nachts onderdak zochten voor hun kudde” (Robert Myers, 1972, pagina 309). Op gelijke wijze zegt *The Interpreter’s One-Volume Commentary* (1971) dat deze passage betwist dat “de geboorte [van Christus] op 25 december viel aangezien het weer zou hebben verhinderd” dat de herders ‘s nachts in het veld op hun schapen pasten.

Ten tweede: Jezus’ ouders kwamen naar Bethlehem om zich te laten registreren voor een Romeinse volkstelling (Lukas 2:1-4). De Romeinen zouden wel wijzer zijn geweest

dan om deze registratie in hartje winter te laten vallen, wanneer de temperatuur (ook in Israël) vaak onder nul daalde en de wegen in een te slechte staat waren om erover te reizen. Het houden van een volkstelling onder zulke omstandigheden zou op een fiasco zijn uitgelopen.

Met betrekking tot de moeilijkheden en de wens om heidenen tot het christendom te bekeren zegt William Walsh: “Het belangrijke feit, waarvan ik u vraag overtuigd te zijn, is dat het vaststellen van de datum op 25 december een compromis was met het heidendom” (*The Story of Santa Klaus*, 1970, pagina 62). Als Jezus Christus dus niet op 25 december is geboren, blijft de vraag overeind of de Bijbel dan laat zien wanneer Hij wel is geboren. De Bijbelse verslagen wijzen in de richting van de herfst van het jaar (op het noordelijke halfrond) als meest waarschijnlijke tijd voor Jezus’ geboorte, gebaseerd op details van de verwekking en geboorte van Johannes de Doper. Aangezien Elizabet (de moeder van Johannes) zes maanden zwanger was toen Jezus werd verwekt (Lukas 1:24-36), kunnen we ongeveer de tijd van het jaar waarin Jezus was geboren afleiden als we weten wanneer Johannes werd geboren. Johannes’ vader, Zacharias, was een priester die dienst deed in de tempel te Jeruzalem toen de afdeling van Abia dienst had (Lukas 1:5). Historische berekeningen tonen aan dat deze afdeling dienst had van 13-19 juni van dat jaar (*The Companion Bible*, 1974, Appendix 179, pagina 200). Gedurende deze tempeldienst vernam Zacharias dat hij en zijn vrouw Elizabet een kind zouden krijgen (Lukas 1:8-13). Nadat hij zijn dienst verricht had, keerde hij naar huis terug en Elizabet raakte zwanger (verzen 23-24). Als we ervan uitgaan dat de verwekking van Johannes plaats vond rond eind juni en we rekenen negen maanden verder, dan komen we uit op eind maart als de meest waarschijnlijke tijd voor de geboorte van Johannes. Tellen we daar nogmaals zes maanden bij op (het verschil in leeftijd tussen Johannes en Jezus), dan komen we uit op eind september als de meest waarschijnlijke tijd voor Jezus’ geboorte.

de vele gebruiken die samenhangen met Kerstmis en die we nu nog kennen. Dat feest betrof het Germaanse Joelfeest (“joel” is afkomstig van het Noorse woord voor “wiel”, hetgeen verwijst naar de cyclus van het jaar). Het werd ook bekend onder de naam de Twaalf Nachten, omdat het gevierd werd van 25 december tot 6 januari.

Dit feest is gebaseerd op de veronderstelde mythologische oorlogvoering tussen de krachten van de natuur – met name de winter (ook wel de ijsgigant genoemd), die symbool stond voor de dood, versus de zonnegod, die symbool stond voor het leven. De winterzonnepunt markeerde het keerpunt: tot op dat moment bezat de ijsgigant het top-punt van de macht; na dat moment begon de zonnegod de overhand te krijgen.

“Toen het christendom zich begon te verspreiden door Noord-Europa, kwam het in aanraking met de viering van een ander heidens feest dat in december gehouden werd ter ere van de zon. Dit keer betrof het het Joelfeest van de Noormannen, dat twaalf dagen duurde. Gedurende deze periode werden grote blokken hout verbrand om de terugkeer van de zon te ondersteunen. Tempels en andere heilige plekken werden versierd met looftakken, zoals hulst en klimop, en het vormde een gelegenheid om te feesten en te drinken.”

“Even oud was het gebruik van de Druïden (de kaste van priesters onder de Kelten van het oude Frankrijk, Groot-Brittannië en Ierland) om hun tempels te versieren met maretakken van de eik, waarvan zij meenden dat deze heilig waren. Onder de Germaanse stammen was de eik gewijd aan Odin, hun oorlogsgod, en zij offerden eraan totdat Bonifatius hen in de achtste eeuw ervan wist te overtuigen om dit te verruilen voor de kerstboom, een jonge den, die ter ere van het Christuskind versierd was (...) Het waren de Duitse immigranten die dit gebruik naar Amerika brachten” (L.W. Cowie en John Selwyn Gummer, *The Christian Calendar*, 1974, pagina 22).

In plaats van aanbidding van de zonnegod werd aan bekeerlingen gezegd dat zij de Zoon van God dienden te aanbidden. De focus van het feest veranderde subtiel, maar de traditionele heidense gebruiken en gewoonten bleven nagenoeg ongewijzigd. Oude religieuze gebruiken

zoals hulst, klimop, maretak en groenblijvende bomen, werden overgoten met een zelfverzonnen, "christelijke" betekenis. We zouden er goed aan doen om niet te vergeten dat Jezus Christus ons waarschuwt voor dingen die zich voordoen als iets wat ze in werkelijkheid niet zijn (Mattheüs 7:15; vergelijk Jesaja 5:20; 2 Korinthe 11:13-15).

De wortels van hedendaagse gebruiken

Veel van de andere gebruiken van Kerstmis zijn niet veel meer dan uitvloeisels van oude vieringen.

"Santa Claus" is een Amerikaanse verbastering van de Nederlandse Sinterklaas, een figuur die door de vroege Nederlandse kolonisten naar Amerika is gebracht (*Encyclopaedia Britannica*, 11e editie, deel 19, pagina 649, "Nicholas, St."). Deze naam stamt op zijn beurt af van Sint

Nicolaas, een bisschop uit de stad Myra in het zuiden van Klein-Azië, een katholieke heilige, die door de Grieken en Romeinen geëerd werd op 6 december.

Maar moeten we ons niet afvragen hoe het komt dat een bisschop aan de zonnige kust van de Middell-

landse Zee van Turkije geassocieerd wordt met een man in een rood pak, die op de Noordpool woont en in een slee rijdt die door vliegende rendieren wordt getrokken?

Met de kennis die we inmiddels hebben opgedaan over de aloude, voorchristelijke herkomst van Kerstmis hoeft het ons dus niet te verbazen dat Santa Claus (of Sinterklaas of de Kerstman) niets meer is dan een 'gerecyclede' figuur uit oude religies en verbonden is aan heidense midwinterfeesten.

De versieringen die kenmerkend zijn voor Santa Claus of de kerstman – zijn met bont gevoerde kleding, zijn slee en de rendieren – onthullen zijn herkomst uit de koude klimaten van het hoge noorden. Sommige bronnen menen dat hij is terug te voeren op de oude Noord-Europese goden Wodan en Donar, waar de wekdagen woensdag (Wodans dag) en donderdag (Donars dag) hun benaming aan ontleen (Earl en Alice Count, *4000 Years of Christmas*, 1997, pagina's 56-64). Anderen menen dat zijn herkomst zelfs nog verder terug gaat tot de tijd van de Romeinse god Saturnus (die geëerd wordt met de winterse Saturnaliafeesten) en de

Photodisc

Griekse god Silenus (Walsh, pagina's 70-71).

En hoe zit het met andere gebruiken en symbolen die kenmerkend zijn voor Kerstmis? Waar komen deze vandaan? "Op het Romeinse Nieuwjaar (1 januari) werden de huizen versierd met looftakken en lichten, en werden er geschenken gegeven aan de kinderen en de armen. Aan deze gebruiken werden Germaanse en Keltische Joellrituelen toegevoegd (...) Voedsel en gezelschap, het Joelblok en de Joelcake, looftakken en dennenbomen, geschenken en gelukwensen, gedenken allemaal verschillende aspecten van dit feestelijke seizoen. Vuur en licht, symbolen van warmte en leven, zijn altijd al in verband gebracht met het winterfeest, zowel het heidense als het christelijke" (*Encyclopaedia Britannica*, 15e editie, Micropaedia, deel 2, pagina 903, "Christmas").

"In midwinter was de gedachte van wedergeboorte en vruchtbaarheid enorm belangrijk. In de winterse sneeuw was de groenblijvende boom een symbool van het leven dat de lente terug zou brengen, en dus werden groenblijvende bomen gebruikt voor decoratie (...) Licht was belangrijk om de groeiende duisternis van de zonnewende te verdrijven, en dus werd een Joelblok aangestoken met het restant van het blok van het voorgaande jaar (...) Hoewel veel gebruiken hun religieuze betekenis verloren, bleven veel van deze gebruiken wel bestaan uit bijgeloof en werden ze tradities die geluk zouden moeten brengen, en verwerden ze uiteindelijk tot gebruiken zonder enige ratio. De maretak werd zodoende niet langer meer aanbeden, maar werd uiteindelijk een excuus voor veeleer niet-religieuze activiteiten" (Del Re, pagina 18).

"Kerstgeschenken herinneren aan de geschenken die in Rome gedurende de Saturnalia werden uitgewisseld. Wel dient hierbij gezegd te worden dat de geschenken in Rome meestal de vorm aannamen van kaarsen en poppen – waarbij die laatste op hun beurt weer een overblijfsel waren van de menselijke offers die ooit aan Saturnus werden geofferd. Het is een vreemde gedachte dat wij met onze kerstgeschenken één van de meest wrede gebruiken van onze barbaarse voorouders, weliswaar in een andere vorm, in stand houden!" (Walsh, pagina 67).

Als we zien dat deze gebruiken tegenwoordig met Kerstmis nog steeds in stand gehouden worden, hoeven we niet te twijfelen aan de herkomst van dit feest. Kerstmis is een diverse verzameling van heidense vormen van aanbidding, overgoten met een christelijk sausje.

Tegemoetkomen aan een heidense bevolking

We dienen ons dus af te vragen hoe deze heidense gebruiken een algemeen aanvaard onderdeel van het christendom zijn geworden. Daarbij moeten we eerst goed begrijpen wat voor sterke grip deze vieringen en

gebruiken hadden op de mensen uit die eerste eeuwen. Tertullianus, een katholieke schrijver die leefde aan het einde van de tweede en het begin van de derde eeuw, betreunde het feit dat de heidenen uit zijn tijd veel trouwer waren aan hun overtuigingen dan de schipperende christenen, die met plezier het Romeinse midwinterfeest omarmden dat uiteindelijk uitgroeide tot wat nu Kerstmis is:

“Bij ons [christenen] (...) komen nu de Saturnalia, de feesten van januari, de Brumalia en Matronalia veelvuldig voor; geschenken worden over en weer gezonden, nieuwjaarsgeschenken worden met misbaar gebracht, en spelen en feestmalen zijn overvloedig en luidruchtig; ach, hoeveel getrouwer zijn de heidenen aan hun godsdienst, die er speciaal op letten geen plechtigheid van de christenen over te nemen” (Tertullianus in *De Idolatria*, aangehaald door Alexander Hislop, *De Twee Babels*, <http://levendwater.org/index>).

Het duurde niet lang voordat dergelijke niet-christelijke rituelen en gebruiken werden opgenomen in een nieuw religieus, kerkelijk feest waarvan men veronderstelt dat dit de viering van de geboorte van Christus is. William Walsh beschrijft dit proces en de rechtvaardiging ervan: “Dit was niet zomaar toeval. Dit was een noodzakelijke maatregel op een moment dat de nieuwe religie [het christendom] zichzelf opdrong aan zeer bijgelovige mensen. Om de nieuwe bekeerlingen met het nieuwe geloof te verzoenen en om het verbreken van de oude banden zo pijnloos mogelijk te maken, werden deze overblijfselen van het heidendom in gewijzigde vorm gehandhaafd (...)”

“Zodoende zien we dat toen paus Gregorius [540-604] Augustinus op een zendingsreis stuurde om het Angelsaksische Engeland te kerstenen, hij hem de opdracht gaf om zoveel mogelijk de nieuwe en vreemde christelijke rituelen aan te passen aan de heidense rituelen, waarmee de bewoners vanaf hun geboorte bekend waren.”

“Hij adviseerde Augustinus bijvoorbeeld om zijn bekeerlingen toe te staan om op bepaalde feesten een groot aantal ossen te slachten en te eten tot eer van God de Vader, zoals zij voorheen gewend waren te doen tot eer van [hun goden] (...) Tijdens de eerste Kerstmis na zijn aankomst in Engeland doopte Augustinus vele duizenden bekeerlingen en stond hij hun hun gebruikelijke decemberviering onder de nieuwe naam en met de nieuwe betekenis toe” (pagina 61).

Gregorius stond een dergelijke invoering van heidens-religieuze gebruiken toe vanuit de overweging dat als men met mensen met een “onverzettelijk verstand te maken heeft, het onmogelijk is om alles in één keer af te schaffen” (Sansom, pagina 30).

Tragisch genoeg is het christendom nooit geslaagd in de taak om alles wat heidens is af te schaffen. Volgens Owen Chadwick, voormalig

hoogleraar geschiedenis aan de Universiteit van Cambridge, hielden de Romeinen “de winterzonnepunt met een feest vol dronkenschap en oproer. De christenen meenden dat zij een betere betekenis aan dat feest konden geven. Ze trachtten hun kudde ervan te overtuigen om niet te veel te drinken of te eten, en om het feest soberder te vieren – maar zonder succes” (*A History of Christianity*, 1995, pagina 24).

Vroege opvatting over Kerstmis

In het begin stonden christenen vijandig tegenover Kerstmis. Enkele van de vroegste controversen had te maken met de vraag of Jezus' geboortedag al dan niet gevierd diende te worden.

“Al in 245 na Christus verkondigde de kerkvader Origenes dat het heidens was om Christus' geboortedag te vieren alsof Hij slechts een tijdelijke leider was, terwijl Zijn geestelijke natuur voor ons het belangrijkste zou moeten zijn. Deze mening vond door de eeuwen weerklank, maar slechts met de opkomst van het protestantisme vond deze een sterke, wijdverbreide verdediging. Voor deze serieus gestemde, sobere geestelijken was de viering van Kerstmis een belediging voor alles waarin zij geloofden. Dronkenschap met Kerstmis! De dag stond niet eens bekend als Christus' geboortedag. Het was niets meer dan een excuus om de gebruiken van de heidense Saturnalia te blijven voortzetten” (Del Re, pagina 20).

De Encyclopaedia Britannica voegt hieraan toe: “De [kerk-]Vaders in de tweede en derde eeuw, zoals Clemens van Alexandrië, Origenes en Epiphanius, betoogden dat Kerstmis een kopie was van een heidens feest” (15e editie, *Macropaedia*, deel 4, pagina 499, “Christianity”).

De beslissing om Christus' geboorte op 25 december te vieren werd bepaald niet algemeen geaccepteerd. “Christenen uit Armenië en Syrië beschuldigden de christenen uit Rome van aanbidding van de zon door Kerstmis op 25 december te vieren (...) Paus Leo de Grote uit de vijfde eeuw heeft geprobeerd om bepaalde gebruiken met Kerstmis, waarvan hij meende dat ze in geen enkel opzicht verschilden van aanbidding van de zon, weg te doen” (Robert Myers, *Celebrations: The Complete Book of American Holidays*, 1972, pagina 310).

En inderdaad, van alle dagen van het jaar die voorgesteld zijn als de geboortedag van Christus kon 25 december in ieder geval niet de juiste datum zijn geweest (zie “Bijbels bewijs laat zien dat Jezus niet op 25 december geboren is” op pagina 12).

Het idee van het gedenken van Christus' geboorte op welke dag dan ook was in het begin problematisch – nog afgezien van het feit dat het vieren ervan geschiedde op een dag die aan het heidendom is ontleend. “Voor de vroege christenen zal het idee om de geboortedag van een

religieus persoon te gedenken op zijn minst vreemd zijn geweest, en in het ergste geval godslasterlijk. Geboren worden in deze wereld was niets om te vieren. Waar het om gaat, is het verlaten van deze wereld en het binnengaan in de volgende in een toestand die voor God welbehaaglijk is.”

“Als vroege christenen een feestdag aan een bepaald persoon wijdden, zoals een bisschop of een martelaar, was dat meestal op de datum van het overlijden van die persoon (...) Als u op zoek zou gaan naar volkeren die in de tijd van het Nieuwe Testament betekenis toekenden aan geboortedagen, zou uw zoektocht zich al snel beperken tot de heidenen. De Romeinen vierden de geboortedagen van de keizers, en de meeste niet-christelijke religies in de gebieden rond de Middellandse Zee kenden belang toe aan de geboortefeesten van figuren uit de godenwereld of bovennatuurlijke figuren.”

“Als Jezus Christus is geboren in Bethlehem, en Zijn doel inderdaad was zoals verondersteld wordt, dan doen christenen door jaarlijks Zijn geboortedag te vieren Zijn herinnering geweld aan in plaats van Hem te eren. Want door het vieren van welke geboortedag dan ook houden we precies dat soort tradities in stand, waarvoor Zijn komst nou juist bedoeld was om die een halt toe te roepen” (Flynn, pagina 42).

Kerstmis: een verboden viering

In Engeland “vonden de protestanten hun eigen, rustigere manieren om (het feest) te vieren, in kalmte en mediatie”, terwijl “de strikte puriteinen (het feest) in het geheel weigerden te vieren (...) De pelgrims in Massachusetts [Verenigde Staten] maakten hun standpunt duidelijk door met Kerstmis te gaan werken net zoals op elke andere dag. Op 3 juni 1647 kondigde het parlement straffen af op het vieren van Kerstmis en bepaalde andere feestdagen. Dit beleid werd opnieuw bevestigd in 1652” (Del Re, pagina 20).

Zelfs het koloniale Amerika beschouwde Kerstmis dus meer als een luidruchtig feest dan als een religieus gebeuren: “De reputatie [van Kerstmis] was feitelijk zo beschadigd in het koloniale Amerika, dat de viering van Kerstmis verboden was in het puriteinse New England, waar de beroemde minister Cotton Mather de festiviteiten rondom het Joelfeest omschreef als ‘een belediging van de genade van God’” (Jeffery Sheler, “In Search of Christmas”, *U.S. News and World Report*, 23 december 1996, pagina 56).

De oorzaak van het feit dat Kerstmis toch in stand is gebleven en uitgegroeid is tot zo'n populair feest – het wordt in Amerika gevierd door zo'n 96 procent van de bevolking, zelfs door atheïsten (Sheler, pagina 56) – is te vinden in economische factoren (zie “Hoe Kerstmis verder groeide” op pagina 9).

Kerstmis nader beschouwd

We kunnen er dus niet aan ontkomen te erkennen dat Kerstmis geworteld is in oude gebruiken en religieuze praktijken die niets te maken hebben met het christendom en de Bijbel. Tom Flynn vat deze kwestie als volgt samen: “Een heel groot aantal tradities die we nu associëren met kerst, vindt hun wortels in voor-christelijke, heidense-religieuze tradities. Enkele hiervan hebben sociale, seksuele of kosmologische connotaties, die weldenkende, cultureel gevoelige mensen van nu ertoe zouden moeten leiden om de tradities af te schaffen als de wortels ervan hun eenmaal duidelijk zijn geworden” (pagina 19).

Hoewel de viering van dit feest in eerste instantie bedoeld was als een manier waarop de overgang voor de bekeerlingen vanuit het heidendom naar het christendom vergemakkelijkt zou worden, wordt de viering tegenwoordig vooral ingegeven door economische motieven. De *Encyclopaedia Britannica* merkt op dat de traditionele christelijke feestdagen een “proces hebben ondergaan van een opvallende ontheiliging en – met name Kerstmis – vercommercialisering. De christologische basis van Kerstmis werd vervangen door de mythe van de Kerstman” (15e editie, Macropaedia, deel 4, pagina 499, “Christianity”).

Zelfs met al deze gebreken blijft Kerstmis een diepgewortelde traditie. Hoewel sommigen de oorspronkelijke, heidense wortels van dit feest erkennen, menen zij dat mensen vrij zijn om voor zichzelf de dagen vast te stellen waarop zij God aanbidden en verheerlijken. Anderen houden vast aan het naïeve en niet door de Bijbel ondersteunde geloof dat de populairste vieringen uit het heidendom overwonnen zijn door het christendom, waardoor deze nu acceptabel zijn voor God.

Maar we dienen onze menselijke redenering opzij te zetten en te overwegen wat Gods mening is ten aanzien van dergelijke feesten. We dienen Gods Woord erop na te slaan om te zien wat Hij vindt van het vermengen van heidense gebruiken en gewoonten met de aanbidding van Hem. Maar laten we eerst nog een ander belangrijk feest in de christelijke wereld nader onderzoeken, namelijk Pasen.

Pasen: Een Bijbelse waarheid verduisterd

In tegenstelling tot de publieke opinie, volgens welke Kerstmis als het belangrijkste christelijke feest beschouwd wordt, vinden veel theologen dat Pasen de belangrijkste viering is omdat het herinnert aan Jezus' opstanding. Net als bij Kerstmis zien we ook bij de viering van Pasen dat de populaire gebruiken die bij dit feest horen – paashazen, paaseieren – niets te maken hebben met het Bijbelse verslag van Christus' leven en, in dit geval, Zijn opstanding uit de dood.

Waar komen deze gebruiken dan vandaan?

De *Encyclopaedia Britannica* zegt hierover het volgende: “Net als bij Kerstmis het geval is, vormen populaire gebruiken rondom Pasen een weerspiegeling van veel oude, heidense rituelen – in dit geval lente- vruchtbaarheidsriten, zoals de symbolen van het paasei en de paashaas” (15e editie, *Macropaedia*, deel 4, pagina 605, “Church Year”).

Het woord *Paasfeest* komt in de Herziene Statenvertaling 1 keer voor en in de NBG-1951 vertaling 6 keer. Het woord Pasen komt in bovengenoemde vertalingen in het geheel niet voor (doch wel in andere vertalingen, zoals de Groot Nieuws Bijbel en de Willibrordvertaling). In alle gevallen betreft het hier een vertaling van het Griekse woord *pascha*, zoals door veel vooraanstaande geleerden en veel Bijbelse naslagwerken wordt erkend. De Herziene Statenvertaling geeft, op 1 vers na, de juiste vertaling weer door het woord Pascha te laten staan (bijvoorbeeld in Mattheüs 26:2, 17-19; Markus 14:12).

Merk op wat *Vine's Complete Expository Dictionary of Old and New Testament Words* zegt over de naam Pasen of Paasfeest (“Easter”): “De naam “Easter” [Pasen] kent geen christelijke oorsprong. Het is een verbastering van *Astarte*, een van de titels van de Chaldeeuwse godin, de godin van de hemel. Het Paschfeest [Pascha] dat door christenen in de postapostolische periode werd gevierd, was een voortzetting van het Joodse feest (...) Dit Pasch was een totaal ander feest dan het heidense ‘Pasen’, en werd in de afvallige, westerse religie geïntroduceerd als een onderdeel van de poging om heidense feesten aan het christendom aan te passen” (1985, pagina 192, “Easter”).

De lange geschiedenis van het heidense paasfeest

De wortels van de paasviering gaan ver terug, nog vóór Jezus Christus' leven, dood en opstanding. Verschillende gebruiken rondom dit feest kunnen

herleid worden tot oude lentefeesten rondom Astarte, de godin van de lente en de vruchtbaarheid. De Bijbel verwijst naar haar als “Astarte, de afschuwelijke afgod van de Sidoniërs” (2 Koningen 23:13) en, zoals *Vine's* opmerkt, “de Koningin van de Hemel”, wier aanbedding God afkeurde (Jeremia 7:18; 44:24-28).

Francis Weiser, hoogleraar filosofie aan het Boston College, presenteert de volgende feiten: “De oorsprong van het paasei is gebaseerd op de vruchtbaarheidsoverleveringen van de Indo-Europese rassen (...) De paashaas heeft zijn oorsprong in een voor-christelijke vruchtbaarheidsoverlevering. Hazen (...) zijn de meest vruchtbare dieren die onze voorouders kenden, en dienden daarom als symbool voor overvloedig nieuw leven in het voorjaar” (*Handbook of Christian Feasts and Customs*, 1958, pagina's 233, 236). (Voor meer informatie over deze symbolen verwijzen wij u naar “Vruchtbaarheidssymbolen: beneden Gods waardigheid” op pagina 26.)

Vruchtbaarheidsriten en gebruiken werden al vroeg in de geschiedenis in religieuze gebruiken opgenomen. Nadat Adam en Eva God hadden verworpen in de Hof van Eden (Genesis 3), is de mensheid op zoek gegaan naar andere verklaringen voor het leven. De krachten van de natuur en de seizoenen die de mens niet onder controle kon krijgen, werden langzamerhand beschouwd als goden, godinnen en bovennatuurlijke krachten die aanbeden en gevreesd dienden te worden. De mens begon al spoedig zijn eigen goden te creëren, in strijd met Gods instructie om niet aan afgoderij te doen (Exodus 20:3-6; Deuteronomium 5:7-10).

“De heidense volken maakten standbeelden of afbeeldingen die de krachten die zij aanbaden, dienden voor te stellen. De meeste van deze afgodsbeelden hadden de vorm van dierlijke of menselijke wezens. In sommige gevallen waren de afgodsbeelden ook een weergave van hemelse krachten, zoals de zon, de maan en de sterren; van natuurkrachten, zoals de zon en de regen; of van de krachten van het leven, zoals de dood en de waarheid.”

“Zo ontwikkelde een uitgebreid geloof in dergelijke natuurlijke krachten zich door de tijd heen tot mythologie. Elke beschaving en cultuur had hun eigen mythologische structuur, maar de structuren vertoonden vaak veel

overeenkomsten. De namen van de goden waren wellicht verschillend, maar hun functie was vaak dezelfde. De bekendste mythe die de culturele grenzen overschreed, was die van de vruchtbaarheidscyclus. In veel heidense culturen meende men dat de god van de vruchtbaarheid ieder jaar stierf gedurende de winter, maar elk voorjaar weer opnieuw geboren werd. De details verschilden per cultuur, maar in grote lijnen bestond er overeenkomst" (*Nelson's New Illustrated Bible Dictionary*, 1995, "Gods, Pagan", pagina 508).

In de heidense mythologie stond de zon symbool voor het leven. De zon, zo veronderstelde men, stierf rond de winterzonnepunt, de kortste dag van het jaar. (Zoals al eerder besproken in dit boekje is de tijdsbepaling van het kerstfeest geworteld in deze mythe.) In aanvulling op de wedergeboorte van

De bekende gebruiken rondom de viering van Pasen hebben niets te maken met het Bijbelse verslag van Christus' opstanding uit de dood. Waar komen deze gebruiken dan vandaan?

de zon waren er lente-vruchtbaarheidsriten, waarvan de symbolen thans nog steeds springlevend zijn en zijn terug te vinden in de viering van Pasen.

Naast paashazen en paaseieren is er nog een ander Paasgebruik met voor-christelijke wortels: "Eveneens populair onder de Europeanen en Amerikanen tijdens Pasen is ham, omdat het varken werd beschouwd als symbool van geluk in de voor-christelijke Europese cultuur" (*The Encyclopedia of Religion*, 1987, pagina 558, "Easter").

Seksuele rituelen in oude culturen

Oude vruchtbaarheidsriten draaiden om openlijke seksuele immoraliteit en perversie. Naar dergelijke rituelen wordt door de hele Bijbel heen verwezen onder verschillende namen en omschrijvingen.

De Babylonische en Assyrische godin van de vruchtbaarheid was *Ishtar* (waaraan de namen *Astarte* en *Ashtoreth* en zeer waarschijnlijk ook de Angelsaksische naam *Eostre* of de Germaanse naam *Ostara* ontleend zijn), de godin van de lente; hierop is het woord *Easter* ('Pasen') terug te voeren (hier komt ook het woord *east* ('oosten') vandaan, als verwijzing naar de kant van de zonsopgang).

Ishtar stond symbool voor Moeder Aarde in de natuurlijke cycli van de vruchtbaarheid op aarde. Vele mythen zijn ontstaan rondom deze vrouwelijke godheid. Ze was de godin van de liefde, en de rituele prostitutie raakte wijdverspreid in de vruchtbaarheidscultus die aan haar naam gewijd was.

"Tempels ter ere van Ishtar hadden vele priesteressen, of geheiligde prostituties, die op symbolische wijze de vruchtbaarheidsrituelen van de natuurlijke

cycli uitbeeldden. Ishtar wordt ook wel geïdentificeerd als de Fenicische Astarte, de Semitische Ashtoreth en de Sumerische Inanna. Er bestaan ook sterke overeenkomsten tussen Ishtar, de Egyptische Isis, de Griekse Aphrodite en de Romeinse Venus."

"Met Ishtar wordt de jonge god Tammuz (Ezechiël 8:14) geassocieerd, die beschouwd werd als zowel goddelijk als sterfelijk. In de Babylonische mythologie stierf Tammuz jaarlijks en werd hij jaar na jaar opnieuw geboren, zodat hij symbool stond voor de jaarlijkse cyclus van de seizoenen en de oogsten. Dit heidense geloof werd later in verband gebracht met de heidense goden Baäl en Anat in Kanaän" (*Nelson's New Illustrated Bible Dictionary*, "Gods, Pagan", pagina 509). Men geloofde dat Ishtar zorgde voor de wedergeboorte of opstanding van Tammuz in het voorjaar, welke samenviel met het tot bloei komen van de natuur. (Voor meer details over dit onderwerp verwijzen wij u naar "De link met de opstanding" op pagina 24.)

Door het hele Oude Testament heen liet God Zijn toorn op Zijn volk zien wanneer zij deze valse goden dienden (Richteren 2:13-14; 10:6-7; 1 Konink 11:5-11; Ezechiël 8:14-18).

Pasen maakte geen onderdeel uit van de viering in de vroege Kerk

Het Nieuwe Testament maakt geen melding van de viering van Pasen zoals we dat tegenwoordig kennen. De eerste christenen hebben niets met Pasen van doen gehad. In plaats daarvan hielden zij het Pascha, dat eeuwen daarvoor door God ingesteld was op het moment van de uittocht uit Egypte (Exodus 12:13-14; Leviticus 23:5). Jezus Christus Zelf hield ook dit feest (Mattheüs 26:17-18) en gaf er een duidelijkere betekenis aan onder het Nieuwe Verbond met Zijn instelling van de symbolen van het brood en de wijn voor Zijn mishandelde lichaam en vergoten bloed, waarmee naar Zijn lijden en dood in onze plaats werd verwezen (verzen 26-29). Hij is het Lam Gods, Dat als het ware Pascha-offer voor de zonden van de wereld is geofferd (Johannes 1:29; 1 Korinthe 5:7).

Jezus gaf Zijn volgelingen de opdracht om deze instelling voort te zetten ter herinnering aan Hem en Zijn dood (1 Korinthe 11:23-26). Maar al spoedig nam de druk toe om het Pascha te vervangen door het populaire Pasen. Deze beweging was de basis voor vele twisten in de volgende drie eeuwen.

Let op hoe de *Encyclopedia Britannica* deze periode omschrijft: "De vroegste christenen vierden het Avondmaal des Heren op hetzelfde moment als de Joden, in de nacht van de eerste volle maan van de eerste maand in de lente (14-15 Nisan). Halverwege de tweede eeuw hadden de meeste kerken deze viering verplaatst naar de zondag na het Joodse feest. Toch hielden enkele kerken in Klein-Azië wel vast aan het oudere gebruik, waardoor hun werd verweten dat zij Joods begonnen te lijken (Eusebius, *Ecclesiastical History*, Boek 5, hoofdstukken 23-25). Het eerste oecumenische concilie van

De link met de opstanding

Hoe is het gekomen dat de aanbidding van een god en godin uit de oudheid ooit geassocieerd raakte met de dood en opstanding van Jezus Christus? Hoewel de details door de tijd heen verloren zijn gegaan, helpt het toch om een nadere blik te werpen op de oude mythologie die met hun aanbidding samenhangt, om zodoende te begrijpen hoe heidense gebruiken konden opduiken in de populaire gebruiken rondom Pasen.

Twee van de oudst bekende goden waren de Babylonische god en godin van de vruchtbaarheid, Tammuz en Ishtar. Men geloofde dat Tammuz "elk jaar stierf en deze vrolijke aarde verliet om naar de duistere onderaardse wereld te gaan" (Sir James Frazer, *The Golden Bough*, 1993, pagina 326).

De cyclus van de seizoenen werd verbonden aan Tammuz' veronderstelde jaarlijkse dood en herrijzenis. "Onder de namen Osiris, Tammuz, Adonis en Attis gaven de volkeren van Egypte en westelijk Azië het jaarlijkse verval en de herleving van het leven weer (...), hetgeen zij personifieerden als een god die jaarlijks stierf en weer uit de dood opstond. De ritenschilden van plaats tot plaats qua naam en detail, maar qua inhoud waren ze gelijk" (pagina 325).

Veel van deze ritenschilden draaien rond het in gang zetten van de terugkeer van Tammuz uit de dood. Over één van deze ceremoniën is geschreven in Ezechiël 8:14, waar Ezechiël in een visioen een afschuwelijk iets zag: vrouwen "die de Tammuz beweenden" bij de tempel van God. *The Expositor's Bible Commentary* merkt met betrekking tot dit vers het volgende op: "Tammuz, die later voor wat betreft de naam in verband gebracht werd met Adonis en Aphrodite, was een god van de vruchtbaarheid en de regen (...). In de mythologische seizoenscyclus stierf hij vroeg in de herfst, als de vegetatie afsterft. Zijn heropleving, door het huilen van Ishtar, werd gemarkeerd door de (bloem)knoppen in het voorjaar en de vruchtbaarheid van het land. Een dergelijke heropleving werd door ongebreidelde

vruchtbaarheidsfeesten aangemoedigd en gevierd (...) De vrouwen weeklaagden over de dood van Tammuz. Mogelijk volgden zij ook het ritueel van Ishtar na" (Ralph Alexander, deel 6, 1986, pagina's 783-784). Toen de verering van Tammuz en Ishtar zich door het Middellandse Zeegebied (inclusief het gebied van het Bijbelse Israël) verspreidde, werd het paar onder andere namen vereerd: Baäl en Astarte, Attis en Cybele, en Adonis en Aphrodite. God veroordeelde de sensuele, verdorven verering van Baäl en Astarte, de "koningin van de hemel", scherp (Richteren 2:11-15; 3:7-8; 10:6-7; 1 Koningen 11:4-6, 31, 33; 16:30-33; 22:51-53; 2 Koningen 23:13; Jeremia 7:18).

Vóór-christelijke gebruiken aan Christus verbonden

In de aanbidding in de vroege oudheid vinden we de mythologie terug die uiteindelijk ertoe zou leiden dat deze oude gebruiken aan Christus' dood en opstanding werden verbonden. Alan Watts zegt hierover: "Het zou saai worden om in detail alle verschillende ritenschilden te beschrijven, die aan ons zijn overgeleverd van Tammuz, Adonis (...) en vele andere (...) Maar hun universele thema – namelijk het dramatische van de dood en opstanding – zorgt ervoor dat dit de voorlopers zijn van het christelijke Pasen, en dus de eerste 'Paasdienschilden'. Als we de christelijke viering van Pasen verder beschrijven, zullen we zien hoe veel van zijn gebruiken en ceremoniën overeenkomen met deze vroegere ritenschilden" (*Easter: Its Story and Meaning*, 1950, pagina 58).

Watts beschrijft enkele overeenkomsten en parallellen: "Vlak voor de voorjaarsequinox (...) begonnen de leden van deze cultus [van Tammuz-Ishtar, Attis-Cybele en Adonis-Aphrodite] een vasten – net zoals christenen ook de voorjaarsvasten kennen, die veertig dagen voor Pasen begint." Hij legt uit hoe sommige van deze aanbidders een boom omzaagden en deze vervolgens "met eerbied en ceremonieel naar de tempel van Cybele droegen om de boom daar in het centrale heiligdom te plaatsen". Daar werd dan "op

de stam ervan de figuur van de jonge god gehangen" (pagina 59).

"Gedurende de resterende dagen van de vasten verzamelden zich daar de aanbidders om gezangen te zingen waarin over de dood van Attis werd getreurd (...) En tot op deze dag zingen christenen op Goede Vrijdag bij

Beeldjes van Astarte zoals deze worden veelvuldig gevonden in het Midden-Oosten en getuigen van de populariteit van de aanbidding van deze oude godin van de vruchtbaarheid en van haar echtgenoot Tammuz. Men geloofde dat Tammuz in de lente weer tot leven was gewekt. Rituelen die verbonden zijn aan zijn verering werden overgenomen in Pasen.

de Verering van het Kruis hun gezangen waarin zij treuren om de dood van een ander en groter persoon, die aan een boom [het kruis] is gestorven" (pagina 59).

Aan het einde van de vasten vond een opmerkelijk ritueel plaats: "Het beeld van de overleden Attis werd uit de boom gehaald en begraven in het schemerdonker. Tot ver in de nacht stonden zijn toegewijde aanhangers rondom het graf en zongen treurliederen. Maar tegen het aanbreken van de dag werd er een licht ontstoken, zoals christenen tegenwoordig de Paaskaars in de paasnacht aansteken als symbool van de opgestane Christus" (pagina 61-62).

Frazer beschrijft deze afgodendienst als volgt: "Het verdriet van de aanbidders veranderde in vreugde (...) De grafombe werd geopend: de god was opgestaan uit de dood; en terwijl de priester de lippen van de huilende rouwklagers aanraakte met balsem, fluisterde hij zachtjes in hun oor het heuglijke

nieuws van de verlossing. Het nieuws van de opstanding van de god werd door zijn volgelingen ontvangen als een belofte dat zij ook als overwinnaars tevoorschijn zouden komen uit het verderf van het graf. 's Ochtends werd de goddelijke opstanding gevierd met een enorme uitbarsting van vreugde. In Rome (en waarschijnlijk ook elders) nam deze viering de vorm van een carnaval aan" (pagina 350).

Een viering uit de oudheid overgenomen

De verering van Tammuz-Adonis-Attis verspreidde zich in zijn diverse varianten door het gehele Romeinse rijk met inbegrip van Rome zelf. Terwijl het christendom zich door het rijk verspreidde, vermengden religieuze leiders klaarblijkelijk gebruiken en praktijken die samenhangen met deze vroegere "opgestane" god, en pasten deze toe op de opgestane Zoon van God.

Frazer zegt hierover het volgende: "Als we erover nadenken hoe vaak de Kerk er kunstig in is geslaagd om de zaadjes van het nieuwe geloof te planten in de oude voorraad van het heidendom, mogen we aannemen dat de Paasviering van de overleden en opgestane Christus geënt was op een gelijkwaardige viering van de overleden en opgestane Adonis" (pagina 345).

In dit opzicht volgde Pasen het patroon van Kerstmis, doordat ook Pasen officieel goedgekeurd en verwelkomd werd in de kerk. Zoals Frazer vervolgens hierover zegt: "Hetzelfde soort motieven zal het kerkgezag er mogelijk toe gebracht hebben om de Paasviering van de dood en de opstanding van hun Heer te assimileren met het feest ter zake van de dood en opstanding van een andere Aziatische god, die in hetzelfde seizoen viel. Nu vertonen de Paasrituelen, die nog in acht worden genomen in Griekenland, op Sicilië en in het zuiden van Italië, in sommige opzichten opvallende overeenkomsten met de rituelen voor Adonis, en ik vermoed dat de Kerk bewust het nieuwe feest heeft aangepast aan zijn heidense voorganger met als enige doel het winnen van zieltjes voor Christus" (pagina 359).

Nicea in 325 schreef voor dat alle kerken samen het feest dienden te vieren op een zondag" (15e editie, Macropaedia, deel 4, pagina's 604-605, "Church Year").

"Na lange en felle controverses over de datum van Pasen (welke vastgesteld wordt aan de hand van de maankalender) werd de datum ervan door het Concilie van Nicea in 325 vastgesteld op de eerste zondag na de volle maan die volgt op de voorjaarsequinox. Pasen werd het middelpunt van een

Vruchtbaarheidssymbolen: beneden Gods waardigheid

Aangezien de voortplanting in de natuur van groot belang is voor voedsel en het voortbestaan van het leven, is de mensheid van oudsher geïntrigeerd door vruchtbaarheid. Hebt u zich ooit afgevraagd waarom eieren en hazen – de populaire kenmerken van Pasen – de symbolen voor de vruchtbaarheid zijn geworden? "In traditionele volksreligies is het ei een krachtig symbool van vruchtbaarheid, reinheid en wedergeboorte. Het wordt gebruikt in magische rituelen om de vruchtbaarheid te promoten en de mannelijkheid te herstellen; om in de toekomst te kijken; om te zorgen voor goed weer; om de groei van de gewassen te bevorderen en zowel het vee als de kinderen te beschermen tegen ongeluk, met name het gevreesde kwaad. Over de gehele wereld staat het symbool voor leven en schepping, vruchtbaarheid en opstanding (...). Later werden (gebruiken met betrekking tot eieren) verbonden aan Pasen. De kerk verzette zich hier niet tegen, hoewel veel van dergelijke gebruiken van oorsprong pre-christelijk waren, aangezien het ei voorzag in een nieuw en krachtig symbool van de Opstanding en transformatie van de dood tot het leven" (*The Encyclopedia of Religion*, 1987, pagina 37, "Egg").

De paashaas is de moderne variant van "de haas, het symbool van vruchtbaarheid in het oude Egypte" (*Encyclopaedia Britannica*, 15e editie, *Micropaedia*, pagina 333, "Easter"). Het is geen geheim dat hazen uitermate vruchtbaar zijn. Vrouwjes-hazen werpen elk jaar verschillende nesten van twee tot acht jongen, en de draagtijd

bedraagt ongeveer een maand. In tegenstelling tot Gods instructie kennen deze heidense vruchtbaarheidssymbolen goddelijke kracht toe aan de schepping (hazen en eieren) in plaats van aan de Schepper (Romeinen 1:21-25).

Geheel tegengesteld aan de heidense vieringen beloofde God Zijn volk te zegenen met overvloed als zij hun liefde en gehoorzaamheid aan Hem zouden betonen. Let op Mozes' bemoedigende woorden tot Israël, kort voor zijn dood:

"Dan zal het gebeuren, omdat u deze bepalingen zult horen, in acht nemen en houden, dat de HEERE, uw God, voor u het verbond en de goedertierenheid in acht zal nemen die Hij uw vaders onder ede beloofd heeft. Hij zal u liefhebben, u zegenen en u talrijk maken; Hij zal de vrucht van uw schoot zegenen en de vrucht van uw land, uw koren, uw nieuwe wijn en uw olie, de dracht van uw koeien en de jongen van uw kleinvee, in het land dat Hij uw vaders gezworen heeft u te geven. Gezegend zult u zijn boven al de volken; onder u zal geen man of vrouw onvruchtbaar zijn, onder uw dieren evenmin" (Deuteronomium 7:12-14).

Alle mensen hebben de keuze om zich voor de zegening van voortplanting ofwel te wenden tot God als hun Schepper, ofwel tot de schepping. Denkt u, gezien de geschiedenis van paashazen en eieren als heidense vruchtbaarheidssymbolen, dat God Zich erin verheugt als mensen deze symbolen opnemen in hun godsdienst? Lees voor het antwoord hierop "Maakt het voor God uit?", beginnend op pagina 44.

vaststaande liturgische structuur van tijden en feesten in het kerkelijke jaar" (ibid., pagina 499, "Christianity").

Het Bijbelse Pascha onder vuur

Waarom is Pasen in de plaats gekomen van het Pascha?

Hoewel Pasen duidelijk van heidense oorsprong was, maakten de christelijke leiders uit de eerste twee eeuwen na Christus' kruisiging bij het instellen van dit nieuwe feest gebruik van dezelfde filosofie die zij later ook bij Kerstmis zouden toepassen. In de overtuiging dat mensen vrij zijn om hun eigen tijden en gebruiken van aanbidding te kiezen, gingen zij er geleidelijk toe over om het volgens de Bijbel ingestelde Pascha te vervangen met hun door mensen verzonden viering van Pasen.

Het was eenvoudiger om heidense gelovigen tot het christendom te bekeren en hun toewijding te behouden door de vereenzelving van het reeds eeuwenlang gevierde lente-opstandingsfeest uit de heidense mysteriëngodsdienst met de opstanding van Christus.

Anti-Joodse vooroordelen lijken ook een belangrijke rol te hebben gespeeld in de beslissing van kerkelijke leiders om dergelijke veranderingen door te voeren. R.K. Bishop zegt hierover het volgende: "De vroege ontwikkeling van de viering van Pasen en de bijkomende geschillen omtrent de kalender waren grotendeels het gevolg van de poging van het christendom om los te komen van het judaïsme. De zondag had al vroeg in de tweede eeuw de Joodse sabbat vervangen, en ondanks pogingen in Klein-Azië om de datum van het Joodse Pascha, 14 Nisan, voor Pasen [of eigenlijk het ware Pascha] te handhaven (vandaar ook de naam Quartodecimanen [hetgeen 'Veertienders' betekent]), nam het Concilie van Nicea de jaarlijkse zondag die volgde op de volle maan na de voorjaarsequinox (21 maart) aan" (Walter Elwell, redactie, *Evangelical Dictionary of Theology*, 1984, "Easter").

Vóór 70 na Christus werd het christendom "door de Romeinse regering en door het merendeel van de mensen beschouwd als een vertakking van de Joodse religie" (Jesse Lyman Hurlbut, *The Story of the Christian Church*, 1954, pagina 34). Het christendom en het judaïsme deelden de Bijbelse feestdagen, die door Jezus en de apostelen waren geïntroduceerd, hoewel de

christenen deze vierden met een toegevoegde betekenis.

Twee Joodse opstanden tegen het Romeinse rijk, namelijk in 64-70 en in 132-135 na Christus, leidden echter tot wijdverspreide vervolging van Joden en onderdrukking van joods-religieuze praktijken. Joden werden zelfs uit Jeruzalem verdreven, en het werd hun verboden om terug te keren op straffe van de dood. Toen de druk toenam, begonnen sommige christenen hun geloofsovertuigingen en gebruiken, die als té Joods beschouwd werden, de rug toe te keren. Na verloop van tijd stapten velen van hen over van de viering van de wekelijkse Sabbatdag, de dag van rust en aanbidding, op het vieren van de zondag - de heidense dag van de zon - als dag van rust en aanbidding. Zij stapten daarbij ook over van het Pascha op het Pasen om zichzelf zodoende van de Joden te distantiëren.

The New Catholic Encyclopedia legt het volgende hierover uit: "Oorspronkelijk waren beide vieringen [Pascha en Pasen] toegestaan, maar geleidelijk aan begon men het ongepast te vinden dat christenen Pasen zouden vieren op het tijdstip van een joods feest, en er werd opgeroepen tot eenheid in het vieren van het belangrijkste christelijke feest" (1967, deel 5, pagina 8, "Easter Controversy").

Het Pascha-Pasen debat

De acceptatie van Pasen ten koste van het Pascha ging wel met verzet gepaard. Twee religieuze leiders halverwege de tweede eeuw – Polycarpus, bisschop van Smyrna in Klein-Azië, en Anicetus, bisschop van Rome – debatteerden over dit onderwerp.

Anicetus pleitte voor Pasen, terwijl Polycarpus, een leerling van de apostel Johannes, de viering van "het christelijke Pascha, op de 14e van Nisan, de eerste maand van de Joodse religieuze kalender, ongeacht de dag van de week" verdedigde (*Encyclopaedia Britannica*, 15e uitgave, Micropaedia, deel 8, pagina 94, "Polycarp").

Polycarpus onderwees de viering van het Pascha zoals de vroege Kerk dit had gevierd. Volgens Eusebius onderwees Polycarpus dit zo vanwege het feit dat hij dit "altijd gevierd had met Johannes, de discipel van onze Heere, en de rest van de apostelen, met wie hij omging" (*Eusebius' Ecclesiastical History*, 1995, pagina's 210-211). Deze christenen uit de tweede eeuw volgden nog steeds het voorbeeld van Jezus Christus voor wat betreft het vieren van het Pascha (vergelijk 1 Korinthe 11:1; 1 Petrus 2:21; 1 Johannes 2:6).

Een paar decennia later debatteerde een andere kerkleider in Klein-Azië, Polycrates, over hetzelfde onderwerp met een nieuwe bisschop van Rome, Victor. Eusebius schreef het volgende over dit aanhoudende geschil:

"Er was nu een aanzienlijke discussie ontstaan over deze tijd, in vervolg op een verschil van mening met betrekking tot de viering van het Pascha-seizoen. De kerken in heel Azië meenden op grond van een oude traditie dat

zij de veertiende dag van de maan[d] dienden te houden voor het feest van het Pascha van onze Verlosser, de dag waarop de Joden geboden was het Paschalam te slachten."

"De bisschoppen (...) van Azië werden geleid door Polycrates en bleven volharden in de gebruiken waarin zij door hun vaders onderwezen waren. Hij had immers ook de traditie voortgezet die aan hen overgeleverd was, in een brief die hij geschreven had aan Victor en de kerk te Rome. 'Wij,' zei hij, 'nemen daarom de juiste dag in acht; wij voegen er niets aan toe en doen er niets aan af. Want in Azië zijn grote lichten ontslapen, die weer op zullen staan op de dag van de wederkomst van de Heer, waarop Hij zal komen met heerlijkheid van de hemel, en Hij alle heiligen zal opwekken."

"Onder wie Johannes, die rustte aan de boezem van onze Heere; (...) en ook Polycarpus van Smyrna, die zowel bisschop was als martelaar. Traseas, (...) Sagaris, (...) Papirius; en Melito (...) Al dezen vierden op de veertiende dag het Pascha volgens het evangelie, terwijl zij in geen enkel opzicht zijn afgeweken, maar het gebod in geloof zijn nagevolgd. Ook ik, Polycrates, die de minste van u allen ben, volg de traditie na van mijn familieleden (...) Want er waren zeven van mijn familieleden (die) bisschoppen (waren), en ik ben de achtste; en mijn familieleden hebben altijd de dag in acht genomen waarop de mensen [dat wil zeggen, de Joden] het zuurdeeg hebben weggedaan."

"Ik nu, broeders, ben nu vijfenzestig jaar in de Heere, en ik heb met de broeders in de gehele wereld beraadslaagd, ik heb de volledige heilige Schrift bestudeerd, en ik ben in het geheel niet beangstigd door deze dingen waarmee ik bedreigd word, die dienen om mij te intimideren. Want zij die groter zijn dan ik hebben gezegd: 'Men moet aan God meer gehoorzaam zijn dan aan mensen'" (pagina's 207-209).

Helaas won de menselijke redenering het van de richtlijnen van God en het voorbeeld van Jezus Christus en Zijn oorspronkelijke discipelen.

Een nieuw thema van aanbidding

Toen Pasen het Pascha verving, werd niet alleen een nieuwe datum uitgekozen (de zondag na de voorjaarsequinox in plaats van de door de Bijbel opgedragen 14e Nisan), maar werd ook een nieuw thema geïntroduceerd. In plaats van Christus' dood te herdenken, zoals door de Schrift opgedragen (1 Korinthe 11:26), was het nieuwe feest erop gericht om Zijn opstanding te vieren. Dit nieuwe thema gaf daarmee volop ruimte voor de heidense vruchtbaarheidssymbolen. Het droeg ook bij aan het onderscheiden van de christelijke gemeenschap van die van de Joden, een van de belangrijkste doelen van de kerkelijke leiders van die tijd.

Hoewel Christus' opstanding een belangrijke basis vormt voor onze hoop dat ook wij zullen worden opgewekt (1 Korinthe 15:17; Romeinen 5:10), en Zijn opstanding van cruciaal belang was om Gods plan van behoud te con-

tinueren, heeft noch God de Vader noch Christus noch de Schrift ons ooit expliciet opgedragen om deze gebeurtenis te herdenken.

De liefde van God voor de gehele mensheid komt immers vooral tot uiting in de kruisiging van Jezus Christus (Johannes 3:16; Hebrëen 9:28). Zijn dood, waardoor onze zonden vergeven kunnen worden, is de belangrijkste focus van het Pascha, niet Zijn opstanding. Veel precieze details over Zijn dood en over de gebeurtenissen die hiertoe zouden leiden en Zijn dood zouden omringen, werden honderden jaren van tevoren geprofeteerd in de Hebreeuwse Schrift.

De beslissing van God de Vader om vrijwillig Zijn eniggeboren Zoon te geven - en de beslissing van Jezus Christus om Zijn leven op te geven als een offer voor de zonden van de mensheid, met marteling en executie tot gevolg - vroeg véél meer van God dan het tentoonspreiden van Zijn macht over de dood door de opstanding.

De mensheid heeft een Verlosser nodig

Maar er is meer om bij stil te staan. De Bijbel snijdt namelijk veel vaker het onderwerp aan van zonde en de noodzaak van vergeving en verzoening met God (het thema van het door de Bijbel bevolen Pascha en de Dagen van de Ongezuurde Broden) dan het onderwerp van de opstanding. In de Herziene Statenvertaling komt het woord zonde 231 keer voor, terwijl het woord *opstanding* slechts 43 keer wordt gebruikt. Vergeet niet dat zonde de oorzaak was van Christus' dood. Wij kunnen slechts door ons te bekeren van onze zonden en verzoend te worden met God door de dood van Christus ervan verzekerd zijn dat we deel zullen hebben aan de opstanding (Handelingen 2:38; Johannes 5:29; 11:25).

Hiermee willen we het belang van Christus' opstanding niet minimaliseren. Ook Zijn opstanding is een cruciale stap in het proces van behoud (1 Korinthe 15). Nadat we met God de Vader verzoend zijn door de dood van Zijn Zoon, worden we uiteindelijk gered door Christus' leven aangezien Hij nu voor ons pleit in Zijn rol van onze Hogepriester en Hij in ons leeft door de Heilige Geest, om ons te helpen zonde te overwinnen (Romeinen 5:10; Hebrëen 4:14-16; 1 Johannes 2:1; Galaten 2:20). Het proces van het overwinnen van zonde wordt uitgebeeld door het Bijbelse feest dat direct op het Pascha volgt, namelijk de Dagen van de Ongezuurde Broden, tijdens welke dagen de opstanding van Christus plaatsvond.

Maar nogmaals, de Bijbel draagt christenen nergens op om een speciale herdenking te hebben van Christus' opstanding; ook is er nergens een verslag in de Bijbel te vinden van vroege christenen die dit deden. Het is echter duidelijk dat zowel Jezus Christus als de apostel Paulus van Christus' volgelingen verwachtte dat zij Zijn offerdood in hun (onze) plaats zouden herdenken tijdens een speciale ceremonie (Mattheüs 26:26-28; 1 Korinthe 5:7; 11:23-28).

Desondanks raakte de viering van Pasen wijdverbreid. Degenen die trouw bleven aan het voorbeeld van Christus om het Pascha en de Dagen van de Ongezuurde Broden te vieren, verminderden in aantal en werden vervolgd door degenen die Pasen wilden vieren.

In een later hoofdstuk zullen we nog behandelen hoe God aankijkt tegen door mensen verzonden veranderingen in de door Hem opgedragen eredienst. Laten we nu echter onderzoeken hoe de tradities van dit feest er niet in slagen om overeen te stemmen met wat de Bijbel van ons vraagt.

Opstanding op zondagochtend?

De keuze om Pasen op een zondag te laten vallen is gebaseerd op de veronderstelling dat Christus vroeg op een zondagochtend uit het graf is opgestaan. Men gelooft algemeen dat Christus op een vrijdag was gekruisigd en op een zondag is opgestaan. Maar *geen van beide* veronderstellingen wordt door de Bijbel ondersteund.

Mattheüs 12:38 laat zien dat enkele schriftgeleerden en Farizeeën aan Jezus een teken vroegen om hun te bewijzen dat Hij de Messias was. Jezus zei hun dat het enige teken dat Hij zou geven, het teken van de profeet Jona was: "Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de grote vis was, zo zal de Zoon des mensen *drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn*" (vers 40).

Maar hoe kunnen "drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde" passen in de periode tussen een kruisiging op een vrijdagmiddag en een opstanding op een zondagochtend? Deze traditionele visie op de kruisiging en opstanding zou betekenen dat Jezus slechts *anderhalve dag* in het graf is geweest.

Sommigen trachten Christus' woorden in overeenstemming te brengen met hun geloof in een kruisiging op vrijdag en een opstanding op zondag door te redeneren dat Christus' woorden "drie dagen en drie nachten" niet hoeven te slaan op een letterlijke tijdspanne van 72 uur. Zij redeneren dat een deel van een dag ook als een hele dag beschouwd kan worden. Op die manier menen zij dat, aangezien Jezus stierf in de middag – rond "het negende uur" na het begin van de dag, oftewel rond 3 uur 's middags – de rest van de vrijdag de eerste dag betrof, zaterdag de tweede dag en een deel van de zondag de derde dag.

Op die manier zien zij echter over het hoofd dat conform deze uitleg slechts sprake is van *twee* nachten – vrijdagnacht en zaterdagnacht. De Bijbel is er namelijk heel duidelijk over dat Jezus al was opgestaan vóórdát het daglichtgedeelte van de zondag begon (Johannes 20:1). Er is dus iets duidelijk niet juist aan deze gangbare conclusie met betrekking tot de vraag wanneer Christus in het graf was.

Jona 1:17, waar Christus aan refereerde, stelt specifiek dat Jona "drie

dagen en drie nachten in het binnenste van de vis" was. Er is geen reden om aan te nemen dat deze dagen en nachten slechts gedeeltelijke dagen en nachten betroffen. Er is ook geen reden om te veronderstellen dat Jezus slechts twee nachten en een dag plus gedeeltes van twee dagen bedoelde toen Hij de duur van Zijn tijd in het graf voorspelde. Een dergelijke rationalisering ondermijnt de integriteit van Jezus' woorden.

Was het teken van Christus vervuld?

Als Jezus slechts vanaf het einde van de vrijdagmiddag tot vroeg op zondagmorgen in het graf is geweest, dan was het teken dat Hij gaf dat Hij de geprofeteerde Messias was dus niet vervuld. Zijn bewering dat Hij de Messias was, rust op de vervulling van Zijn woorden; zóveel staat er op het spel.

Laten we zorgvuldig de details van deze noodlottige dagen onderzoeken. Ieder van de schrijvers van de evangeliën doet verslag van de gebeurtenissen, maar ieder van hen legt de nadruk op andere aspecten. Deze aspecten dienen op een juiste wijze te worden gesynchroniseerd en met elkaar in overeenstemming te worden gebracht om zodoende een duidelijke lijn en begrip te geven van wat er is gebeurd. We zullen zien dat de chronologische details van elk verslag perfect in elkaar overlopen.

Johannes 19:31 bevat bijvoorbeeld een zeer belangrijk punt, dat ons inzicht verschaft in de andere verslagen. De 'dag van de voorbereiding', de dag waarop Jezus gekruisigd werd, wordt omschreven als de dag vóór de Sabbat. Maar Johannes verduidelijkt dit door te stellen dat de naderende Sabbat "een grote dag" was. Dit verwijst niet naar de wekelijkse Sabbat (van zonsondergang op vrijdagavond tot zonsondergang op zaterdagavond), maar naar de eerste dag van het feest van de Ongezuurde Broden, een van Gods jaarlijkse heilige dagen of Sabbatten (Exodus 12:16-17; Leviticus 23: 6-7), die (meestal) op een doordeweekse dag kon vallen.

Sommigen menen dat deze "grote dag" dat jaar op de zevende dag van de week viel, waardoor deze samen kon vallen met de wekelijkse Sabbat, zodat met de dag van de voorbereiding hier de vrijdag bedoeld werd. Maar het verslag van Lukas laat zien dat dat niet het geval is. Let op de volgorde van de gebeurtenissen die in Lukas 23 worden beschreven. Het moment van Jezus' overlijden alsmede Zijn haastige begrafenis vanwege de naderende Sabbat worden in de verzen 46-53 verteld. Vers 54 zegt vervolgens: "En het was de dag van de voorbereiding en de sabbat brak aan."

Vermelding van twee Sabbatten

Velen hebben aangenomen dat hier melding werd gemaakt van de wekelijkse Sabbat. Maar dat is niet juist. Integendeel, het betrof hier een Sabbat die op een *donderdag* viel, aangezien vers 56 laat zien dat de vrou-

wen naar huis gingen nadat zij hadden gezien dat Christus' lichaam in de graftombe was gelegd, en zij specerijen en mirre gereedmaakten voor de laatste preparatie van het lichaam.

Dit werk zou nooit op een Sabbatdag zijn verricht, omdat dat een schending van het Sabbatsgebod zou zijn geweest. Dit wordt bevestigd door het verslag van Markus, waar staat: "En toen de sabbat voorbijgegaan was, hadden Maria Magdalena, Maria, de moeder van Jakobus, en Salome specerijen gekocht [die zij nooit gekocht zouden hebben op de grote Sabbat] om Hem te gaan zalven" (Markus 16:1, NBV).

De vrouwen moesten wachten tot deze jaarlijkse "grote" Sabbatdag voorbij was voordat zij de specerijen konden kopen en voorbereiden om daarmee Jezus' lichaam te zalven. Nadat zij deze specerijen en de olie op vrijdag hadden gekocht en voorbereid, staat vermeld dat zij "op de sabbat rustten (...) overeenkomstig het gebod" (Lukas 23:56). Deze tweede Sabbat die in de evangeliën genoemd wordt is de gewone, wekelijkse Sabbat, die van zonsondergang op vrijdag tot zonsondergang op zaterdag in acht wordt genomen.

Door details in beide evangeliën met elkaar te vergelijken – bijvoorbeeld het feit dat Markus ons vertelt dat de vrouwen de specerijen kochten na de Sabbat en het feit dat Lukas ons vertelt dat zij de specerijen voorbereidden voordat zij rustten op de Sabbat – kunnen we duidelijk zien dat er sprake is van twee verschillende Sabbatten. De eerste, zoals gemeld in

De chronologie van Christus' kruisiging en opstanding

Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
Jezus Christus at in de avond een Paschamaaltijd met Zijn discipelen en stelde de symbolen van het nieuwe verbond in (Matt. 26:26-28). Jezus werd vervolgens verraden door Judas, werd gearresteerd en in de nacht voor de hogepriester gebracht.	Jezus stierf rond 3 uur 's middags (Matt. 27:46-50). Dit was de dag van de voorbereiding voor de jaarlijkse, dus niet de wekelijkse, Sabbat, die bij zonsondergang zou beginnen (Mark. 15:42; Luk. 23:54; Joh. 19:31). Jezus' lichaam werd in het graf gelegd vlak voor zonsondergang (Matt. 27:57-60).	Van zonsondergang op woensdagavond tot zonsondergang op donderdagavond was de Sabbat die als "groot" wordt, de eerste dag van het Feest van de Ongezuurde Broden (Joh. 19:31; Lev. 23:4-7). Deze dag wordt omschreven als de dag ná de voorbereiding (Matt. 27:62).	De "grote dag" van deze Sabbat was nu voorbij. De vrouwen kochten, vóórdat zij op de wekelijkse Sabbat (die begon op het moment van zonsondergang op vrijdagavond) uitrusten, specerijen en bereidden deze voor om daarmee Jezus' lichaam te gaan balsemen (Mark. 16:1; Luk. 23:56).	De vrouwen rustten op de wekelijkse Sabbatdag op grond van het vierde gebod (Luk. 23:56; Ex. 20:8-11). Jezus stond vlak voor zonsondergang, precies drie dagen en drie nachten na Zijn begrafenis, op en vervulde zo het teken van Jona, waarmee Hij bewees de Messias te zijn.	De vrouwen brachten de specerijen vroeg in de ochtend, toen het nog donker was, naar het graf (Luk. 24:1; Joh. 20:1) en ontdekten dat Jezus al was opgestaan (Matt. 28:1-6; Mark. 16:2-6; Luk. 24:2-3; Joh. 20:1). Hij stond niet op zondagmorgen op, maar rond zonsondergang de voorgaande dag.

Johannes 19:31, was een “grote dag” – de eerste dag van het Feest van de Ongezuurde Broden – die in 31 na Christus op een donderdag viel. De tweede was de wekelijkse Sabbatdag, die op de zevende dag van de week valt. (Voor de duidelijkheid zij hier verwezen naar “De chronologie van Christus’ kruisiging en opstanding” op pagina 33.)

Het teken van de Messias

Nadat de vrouwen hadden gerust op de gewone, wekelijkse Sabbat gingen zij vroeg op de eerste dag van de week (zondag), “toen het nog donker was” (Johannes 20:1), naar het graf van Jezus en ontdekten dat Hij al was opgestaan (Mattheüs 28:1-6; Markus 16:2-6; Lukas 24:1-3). Als we de Schrift interpreteren met behulp van de Schrift zelf, dan blijkt dat alle vier evangeliën accuraat met elkaar in overeenstemming zijn en getuigen van de geldigheid van Jezus’ belofte dat Hij gedurende drie dagen en drie nachten in het graf zou blijven – niet slechts een gedeelte van die periode.

Enkele Bijbelvertalingen laten zien dat er van meer dan één Sabbat sprake is in deze gebeurtenissen. In sommige Bijbelvertalingen, waaronder *Parallel New Testament in Greek and English* (door Alfred Marshall), *Ferrar Fenton’s Translation* en *Green’s Literal Translation*, wordt in Mattheüs 28:1 correct gesproken over “*after the sabbaths*” (“na de Sabbatten”). Ook *Young’s Literal Translation* en *The Complete Word Study Dictionary: New Testament* (1992, pagina 1270) laten op min of meer vergelijkbare wijze zien dat sprake is van meerdere Sabbatten.

Sommigen hebben ook moeite met Markus 16:9 als men niet beseft dat er in de originele Griekse tekst geen interpunctie is. Een vertaling die beter zou aansluiten bij de feiten die in de andere evangeliën worden gepresenteerd, zou zijn: “En toen Jezus opgestaan was, verscheen Hij ‘s morgens vroeg op de eerste dag van de week eerst aan Maria Magdalena.” Deze verzen zeggen niet dat Jezus op zondagochtend was opgestaan, maar dat Hij vroeg op zondagochtend verscheen aan Maria Magdalena, terwijl Hij dus al enige tijd eerder was opgestaan.

Als we de details in alle vier de evangeliën naast elkaar leggen, wordt het plaatje helder. Jezus werd gekruisigd en begraven laat op woensdagmiddag, vlak voordat een Sabbat op het moment van die zonsondergang zou beginnen. Die Sabbat betrof echter een “hoge dag”, die duurde van zonsondergang op woensdagavond tot zonsondergang op donderdagavond in die week, in plaats van de gewone wekelijkse Sabbat, die duurt van zonsondergang op vrijdagavond tot zonsondergang op zaterdagavond. Hij verbleef in het graf van woensdagavond vóór zonsondergang tot de zonsondergang van zaterdag, toen Hij opstond uit de dood. Zodoende ontdekte Maria Magdalena toen zij op zondagochtend vóór zonsopgang (“toen het nog donker was”) bij het graf kwam, dat de grafsteen was weggerold en dat het graf leeg was.

We kunnen ervan overtuigd zijn dat de duur van Zijn verblijf in het graf, waarvan Jezus had gezegd dat het het bewijs zou zijn dat Hij de Messias is, precies zo lang heeft geduurd als Hij heeft voorgezegd – even lang als “Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de grote vis was” (Mattheüs 12:40). Jezus stond dus aan het einde van de zaterdagmiddag op, rond zonsopgang – en dus niet op zondagochtend rond zonsopgang - exact drie dagen en drie nachten nadat Hij in het graf was gelegd op woensdag.

Christus’ profetie over de duur van de periode waarin Hij in het graf zou zijn, was exact vervuld. Omdat de meeste mensen geen begrip hebben van de Bijbelse heilige dagen die Jezus Christus en Zijn volgelingen vierden, zijn zij niet in staat om de chronologische details te begrijpen die zo accuraat in de evangeliën zijn overgeleverd.

Een betere manier

Zoals we hebben gezien, vinden Pasen en de daarbij behorende gebruiken hun oorsprong niet in de Bijbel, maar in de heidense vruchtbaarheidsriten. Het is een merkwaardige mix van oude mythologische gebruiken en willekeurige datering, die het bewijs van Jezus Christus’ Messiaschap en opstanding verhullen en er afbreuk aan doen.

Nu u meer te weten bent gekomen over de bronnen en achtergronden van twee belangrijke religieuze feestdagen, zou u zich terecht kunnen afvragen of en zo ja, welke dagen een christen dient te vieren. God laat in Zijn Woord zien dat Hij een betere manier van leven heeft opgedragen aan Zijn mensen, met betere dagen waarop Hij vereerd dient te worden. Het volgende hoofdstuk onthult deze door God geboden dagen.

Als u meer zou willen weten

Wanneer u dit boekje heeft uitgelezen, zal de ontdekking van de ware achtergrond van de hedendaagse populaire feestdagen u waarschijnlijk verbazen. Maar hoe staat het met de in de Bijbel opgedragen heilige dagen? Verwacht God van ons dat wij deze dagen vieren? En wanneer en hoe dienen wij die dan te vieren? Om meer te leren over de feestdagen in de Bijbel, kunt u gratis een exemplaar aanvragen van het boekje *De Bijbelse rustdag: zaterdag of zondag?* en van het boekje *Gods plan volgens Zijn heilige dagen: de belofte van hoop voor de gehele mensheid*.

Neem contact met ons op om deze boekjes aan te vragen of download deze boekjes via www.verenigdekerkvangod.org.

Gods heilige dagen

Hoe dienen christenen God dan wél te aanbidden en te dienen, als het Woord van God de viering van Kerstmis noch de viering van Pasen goedkeurt of heeft ingesteld, en de heidense symbolen die bij deze door mensen bedachte feestdagen horen, afwijst? Bestaan er eigenlijk wel jaarlijkse feestdagen die christenen *zouden moeten vieren*?

God heeft ons zeven jaarlijkse feesten gegeven, waarop wij Hem dienen te aanbidden en vereren. Door deze in acht te nemen in overeenstemming met Zijn Woord, kunnen wij Zijn uiteindelijke plan met de gehele mensheid leren begrijpen. Laten we notitie nemen van de dagen, waarvan God ons opdraagt om Hem op deze dagen formeel te aanbidden. Zijn feesten zijn veel belangrijker dan de wereldse feestdagen, omdat Zijn feesten Zijn plan met de mensheid onthullen.

Waarom zou iemand ervoor kiezen om Gods instructies en Zijn fantastische feestdagen te verwerpen, zeker als u beseft dat Hij deze aan ons gaf om onze uiteindelijke bestemming te onthullen?

De eerste geboden heilige dag

Leviticus 23 somt alle door God bevolen feesten in volgorde op. Het eerste feest moeten we iedere week vieren – de wekelijkse Sabbatdag (Leviticus 23:3).

In het eerste boek van de Bijbel, Genesis, zien we dat God de mens op de zesde dag van de scheppingsweek heeft geschapen (Genesis 1:24-31). “Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken” (Genesis 2:2-3).

Het Hebreeuwse woord voor “rustte” is *shabbath*, en is verwant aan het Nederlandse woord Sabbat. Letterlijk genomen staat er dat God *sabbatte* (rustte); Hij stopte met het scheppingswerk (Exodus 20:8-11).

Door te rusten zegende en heiligde God de zevende dag als een geschenk aan de mensheid (Genesis 2:2-3; Exodus 16:29). *Iets heiligen* betekent *iets apart zetten als heilig*. Aangezien God de Sabbat heiligde (Exodus 16:23; 20:11; Nehemia 9:14), droeg Hij de mensen die Hem volgen op om deze dag te *blijven* heiligen door hierop eveneens te rusten

Gods feestdagen in het Nieuwe Testament

Bijbelse Feestdag	Opgedragen in het Oude Testament	Gevierd door Jezus Christus, de discipelen of de Kerk in het Nieuwe Testament
Pascha	Leviticus 23:5	Mattheüs 26:2, 17-19; Markus 14:12-16; Lukas 2:41-42; 22:1, 7-20; Johannes 2:13, 23; 6:4; 13:1-30; 1 Korinthe 11:23-29
Dagen van de Ongezuurde Broden	Leviticus 23:6-8	Mattheüs 26:17; Markus 14:12; Lukas 2:41-42; 22:1, 7; Handelingen 20:6; 1 Korinthe 5:6-8
Pinksteren	Leviticus 23:15-22	Handelingen 2:1-21; 20:16; 1 Korinthe 16:8
Bazuinenfeest*	Leviticus 23:23-25	Mattheüs 24:30-31; 1 Thessalonicenzen 4:16-17; Openbaring 11:15
Grote Verzoendag	Leviticus 23:26-32	Handelingen 27:9
Loofhuttenfeest	Leviticus 23:33-43	Johannes 7:1-2, 8, 10, 14; Handelingen 18:21
De Achtste Dag (soms de Laatste Grote Dag genoemd)	Leviticus 23:36, 39	Johannes hoofdstukken 7-9

*Hoewel het Bazuinenfeest niet bij naam wordt genoemd in het Nieuwe Testament, wordt het thema van deze dag – namelijk het blazen op de bazuinen ten teken van de terugkeer van Jezus Christus – wel door diverse nieuwtestamentische auteurs genoemd. De verwijzingen hier hebben daarop betrekking.

(Exodus 20:8-11; Deuteronomium 5:12-15). Door de Sabbat te vieren worden wij er dus aan herinnerd dat God onze Schepper is. Naast het feit dat de Sabbat gemaakt is om te rusten, onthulde God hiermee ook dat de Sabbat een dag van aanbidding is. In Leviticus 23 zei Hij tegen Mozes: “Spreek tot de Israëlieten en zeg tegen hen: De feestdagen van de HEERE, die u moet uitroepen, zijn *heilige samenkomsten*. Dit zijn Mijn feestdagen: Zes dagen mag er werk verricht worden, maar op de zevende dag is het sabbat, een dag van volledige rust, een *heilige samenkomst*. Geen

God heeft ons zeven jaarlijkse feesten gegeven, waarop wij Hem dienen te aanbidden en vereren. Zijn feesten zijn veel belangrijker dan de wereldse feestdagen, omdat Zijn feesten Zijn plan met de mensheid onthullen.

enkel werk mag u doen. Het is in al uw woongebieden een sabbat voor de HEERE” (verzen 1-3). Heilige samenkomsten zijn gewijde vergaderingen die dienen voor aanbidding. Toen Jezus Christus naar de aarde kwam om als mens te leven, kwam Hij niet om Gods geboden af te schaffen of eraan af te doen (Mattheüs 5:17). Hij was gekomen om “de Wet groot te maken en te verheerlijken” (Jesaja 42:21, Naardense Bijbelvertaling). Jezus hield de Sabbat (Markus 1:21; 6:2; Lukas 4:16; 6:6), net zoals Zijn apostelen en andere leden van de vroege Kerk deden (Handelingen 13:14; 17:2). Gelovigen uit de heidenen kwamen met hen samen op de Sabbat (Handelingen 13:42, 44; 18:4).

Deze zegening van God, gebaseerd op een van de Tien Geboden, is niet gewijzigd. De zevende dag van de week – die gevierd wordt van zonsondergang op vrijdag tot zonsondergang op zaterdag – is blijven bestaan als de door God bevolen heilige dag van rust en aanbidding. Ook al hebben misleide *mensen* later een verandering aangebracht door de zondag als rustdag aan te wijzen, *Gods gebod* is nooit opgeheven, terwijl er ook geen Bijbelse opdracht te vinden is voor een wijziging naar de eerste dag van de week.

Dit is slechts de kortst mogelijke uitleg over Gods vierde gebod. Als u veel meer te weten wilt komen over de Bijbelse Sabbat, dan kunt u een gratis exemplaar van ons boekje *De Bijbelse rustdag - zaterdag of zondag?* aanvragen of downloaden van onze website.

Naast de wekelijkse Sabbatdag gaf God aan Zijn volk ook jaarlijkse feesten, die overeenkomen met de oogstseizoenen in Israël. Dit waren ook “heilige samenkomsten”, die op de vastgestelde tijden gevierd dienen te worden (Leviticus 23:4), en die Gods meesterplan van behoud voor de hele mensheid uitbeelden.

Het Pascha

Het Pascha (Leviticus 23:5) valt in het Heilige Land in het vroege voorjaar en is een herinnering aan hoe God de levens van alle eerstgeborenen Egyptische mannelijke wezens nam (Exodus 12:7, 26-29), maar *voorbijging* (‘to pass over’, waar het Engelstalige woord ‘passover’, ofwel Pascha, vandaan komt) aan de huizen van de Israëlieten, omdat zij het bloed van een geslacht lam aan hun deurposten hadden gesmeerd.

Het bloed van het lam was een voorafschaduw van het offer van Jezus Christus, welk offer de mensheid redt van de eeuwige dood. Christenen in het Nieuwe Testament kwamen tot het inzicht dat Christus het ware Paschalam is (vergelijk Exodus 12:21 met 1 Korinthe 5:7). Toen Jezus Zijn laatste Pascha vierde met Zijn discipelen, legde Hij uit dat de symbolen van het brood en de wijn Zijn lichaam en bloed voorstelden, die door Hem gegeven worden voor de vergeving van onze zonden (Mattheüs 26:26-28; Markus 14:22-24).

De dood van Christus vond vervolgens overdag plaats in de uren die volgden, op dezelfde dag volgens de Hebreeuwse berekening van zonsondergang tot zonsondergang. Hij werd dus geofferd op het Pascha.

Onze viering van deze jaarlijkse gebeurtenis die Jezus' dood markeert (1 Korinthe 11:26), herinnert ons eraan dat het eeuwige leven alleen mogelijk is door Hem (Johannes 6:47-54; Handelingen 4:10-12). Zijn offer is het beginpunt voor behoud en de basis voor de jaarlijkse feestdagen die nog volgen.

Het Feest van de Ongezuurde Broden

God stelde samen met het Pascha het zevendaagse Feest van de Ongezuurde Broden in, dat direct op het Pascha volgt (Leviticus 23:6-8). Historisch gezien brengt het de vlucht van het oude volk Israël uit Egypte in herinnering, waarbij zij in zulke haast moesten vluchten, dat zij geen tijd hadden gehad om hun brood te laten rijzen (Exodus 12:33-34). Dit feest viel in Israël samen met het begin van de gerstooft in het vroege voorjaar.

God gebod de Israëlieten om dit feest te vieren door het zuurdeeg (gist) uit hun huizen te verwijderen gedurende zeven dagen. De eerste en laatste dag van dit feest, dat een week duurt, werden speciaal apart gezet voor heilige samenkomsten – jaarlijkse Sabbatten, dagen die gewijd waren aan rust en samenkomst om te aanbidden.

Gedurende Zijn aardse bediening onderwees Jezus dat zuurdeeg een symbool is voor zonde (Mattheüs 16:6-12; Markus 8:15; Lukas 12:1). De leden van de vroege Kerk bleven vervolgens dit feest vieren door deze week het zuurdeeg uit hun huis te verwijderen als een symbool voor hun gereinigde geweten en houding, die God van Zijn volk verlangt (1 Korinthe 5:6-8).

Nadat wij Christus' offer voor onze zonden hebben aanvaard, moeten we Zijn voorbeeld volgen in het oefenen van gerechtigheid. Het was tijdens dit feest dat Jezus uit de dood werd opgewekt – een zeer belangrijke factor voor ons om uit de zonde en in het Koninkrijk van God geleid te worden.

Pinksteren

Het derde jaarlijkse feest is het Wekenfeest of Pinksteren (Leviticus 23:16-21; Handelingen 2:1). Dit feest, dat ook wel het Feest van de oogst of het Feest van de eerstelingen wordt genoemd (Exodus 23:16; 34:22), valt samen met het begin van de late voorjaarsoogst van de tarwe in Israël, en was de dag waarop God op wonderbaarlijke wijze Zijn Geest beschikbaar stelde aan de nieuwtestamentische Kerk (Handelingen 2).

Pinksteren blijft ons herinneren aan het feit dat God de Heer van Zijn oogst is, en dat Hij de eerstelingen van Zijn komende Koninkrijk uitzoekt en voorbereidt door hun Zijn Geest te schenken (Mattheüs 9:38; Lukas 10:2; Romeinen 8:23; Jakobus 1:18). Gods Geest stelt ons in staat om (met de liefde van God, de motivatie om Hem te gehoorzamen en een juist begrip) Zijn waarheid te onderscheiden (2 Timotheüs 1:7; Johannes 15:26; 16:13). Slechts degenen die geleid worden door Gods Geest worden kinderen van God genoemd (Romeinen 8:9, 14).

Het Bazuinenfeest

De volgende feestdag, die in Israël in de late zomer of de vroege herfst valt, is het Bazuinenfeest (Leviticus 23:24-25). Het oude volk Israël wist dat trompetten of bazuinen werden gebruikt om speciale boodschappen aan te kondigen (Numeri 10:1-10).

Het Nieuwe Testament laat zien dat een belangrijke gebeurtenis zal worden aangekondigd door het geluid van een bazuin – de wederkomst van Jezus Christus naar de aarde (Openbaring 8:2, 11:15). Deze dag beeldt ook het moment uit waarop gehoorzame christenen die gestorven zijn, weer tot leven gewekt zullen worden (1 Korinthe 15:52; 1 Thessalonicenzen 4:16) om met Christus te regeren voor een periode van 1000 jaar (Openbaring 20:4-6).

Het is interessant om te bedenken dat Jezus rond deze tijd van het jaar geboren is – en niet midden in de winter (zie “Bijbels bewijs laat zien dat Jezus niet op 25 december geboren is” op pagina 12) – zeker als u beseft dat de najaarsfeesten een afbeelding zijn van de tijd wanneer Christus naar de aarde terug zal komen om met heerlijkheid te regeren.

De overgebleven najaarsfeesten beschrijven de stappen in de oprichting van het geprofeteerde Koninkrijk van God op aarde en het oordeel over de mensheid na Christus' wederkomst.

De Grote Verzoendag

De Grote Verzoendag is de volgende heilige feestdag (Leviticus 23:26-32). Deze dag wordt gehouden door te vasten (vers 27; vergelijk Jesaja 58:3), oftewel door zich te onthouden van eten en drinken (Esther 4:16). Deze feestdag staat symbool voor de noodzaak van de verzoening met God middels vergeving van zonde.

Op het moment dat Christus terugkeert, zal Satan de duivel, die nu de mensheid op een dwaalspoor leidt (Efeze 2:2; Openbaring 12:9), gebonden worden (Openbaring 20:1-3), zodat de naties door Christus met de Vader verzoend kunnen worden. Lukas refereerde aan deze viering met het woord “de vastentijd” of “de vasten” in Handelingen 27:9 (HSV resp. NBG'51).

Het Loofhuttenfeest

De volgende feestperiode duurt acht dagen (Leviticus 23:33-39) en stelt de laatste stappen voor in Gods meesterplan om de gehele mensheid tot Zijn eeuwige familie te laten behoren. Deze periode omvat de laatste twee van Gods jaarlijkse feesten, waarbij de viering van de voltooiing van een volledig oogstjaar centraal staat. De twee feesten symboliseren de laatste twee grote geestelijke oogsten van menselijke wezens onder de regering van Jezus Christus.

De eerste zeven dagen, het Loofhuttenfeest (ook wel het Feest van de Oogst genoemd als verwijzing naar deze grote oogstperiode (Exodus 23:16)), beelden de 1000-jarige regering van Jezus Christus uit, direct volgend op Zijn terugkeer naar de aarde (zie Openbaring 20:4-6). Deze periode wordt ook wel het Millennium genoemd.

Jesaja omschrijft deze toekomstige periode als een tijd van vrede, wanneer Gods wet vanuit Jeruzalem zal uitgaan naar alle naties (Jesaja 2:2-4). De aard (het karakter) van wilde dieren zal veranderen (Jesaja 11:6; 65:25), de aarde zal veel opbrengst opleveren (Jesaja 35:1) en, het belangrijkste van al, “de aarde zal vol zijn van de kennis van de HEERE, zoals het water de bodem van de zee bedekt” (Jesaja 11:9). Omdat de invloed van Satan er niet meer zal zijn, zal de gehele mensheid eindelijk Gods wegen leren.

Deze perfecte leefomgeving zal zodanig zijn dat alle mensen de gelegenheid krijgen om zich te bekeren van hun zonden en door Jezus Christus tot God de Vader te komen. De Bijbel laat zien dat Jezus ook op dit belangrijke feest aanwezig was (Johannes 7:2, 10, 14).

De Achtste Dag

De laatste stap in Gods plan van behoud voor de gehele mensheid wordt uitgebeeld in een feestdag volgend op het einde van het Loofhut-

tenfeest (Leviticus 23:39). Dit feest wordt in de Schrift simpelweg “de achtste dag” genoemd en beeldt het grote oordeel over de mensheid uit zoals beschreven in Openbaring 20:11-13. Gedurende deze periode zullen alle mensen die gestorven zijn zonder dat zij Gods plan met hen kenden, terug tot leven gewekt worden en een gelegenheid krijgen om in te gaan op Gods roeping. Dit feest beeldt dus de voltooiing uit van de geestelijke oogst van de mensheid.

Onze Schepper wil dat “alle mensen zalig worden” (1 Timotheüs 2:4) en wil juist niet dat “enigen verloren gaan, maar dat allen tot bekering komen” (2 Petrus 3:9). Door Zijn fantastische plan zal iedereen een gelegenheid krijgen om Zijn waarheid te leren kennen, zich te bekeren en verlossing te ontvangen. Jezus Christus zal de Rechter van de gehele mensheid zijn in deze toekomstige opstandingsperiode (zie Johannes 5:26-27; Romeinen 14:10).

Gehoorzaamheid of afgoderij?

De Kerk uit de eerste eeuw volgde Jezus' voorbeeld door het vieren van deze feesten. Petrus en Johannes riepen de broeders op om te wandelen in Jezus' voetstappen (1 Petrus 2:21), om te “wandelen als Hij gewandeld heeft” (1 Johannes 2:6). Zij gaven gehoor aan Christus' bevel om bekeerlingen te onderwijzen in “alles wat Ik [Jezus] u geboden heb” (Mattheüs 28:19-20).

Feesten die hun wortels in het heidendom hebben, zijn een overtreding van de eerste twee van de Tien Geboden. Behaagt het God als mensen beweren dat zij Hem dienen door de verering van heidense goden en godinnen over te nemen in door de mens zelf bedachte feestdagen, terwijl zij daarbij Zijn opgedragen feestdagen en wijze van verering negeren?

Het vieren van de geboorte van de zonnegod of het overnemen van vruchtbaarheidsriten ter verering van andere goden en godinnen is een schending van Gods duidelijke opdracht: “U zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben” (Exodus 20:3).

Het verzinnen van religieuze feesten die de door God gegeven feesten vervangen, is in strijd met Zijn onderwijs: “Maak geen afgodsbeeld (...) Kniel voor zulke goden niet neer, vereer ze niet, want ik, de Heer, ben jullie God. Ik duld geen andere goden naast me” (verzen 4-5, GNB). Heidense gebruiken en praktijken in de plaats stellen van wat God heeft bevolen – ongeacht hoe goed de bedoeling erachter ook is – is afgoderij.

Waarom zou iemand ervoor kiezen om Gods instructies en Zijn fantastische feestdagen te verwerpen, zeker als u beseft dat Hij deze aan ons gaf om onze uiteindelijke bestemming te onthullen? Vraag een gratis exemplaar aan van ons boekje *Gods plan volgens Zijn heilige dagen: de belofte van hoop voor de gehele mensheid* om meer te leren over deze geweldige

feestdagen en hoe u deze dient te houden. U zult daarin nog meer bewijs ontdekken dat Jezus en de apostelen deze feestdagen in acht namen, en u zult nog meer leren over het belang van deze dagen, omdat deze ons helpen om Gods meesterplan met de gehele mensheid te begrijpen.

Leden van United Church of God (Verenigde Kerk van God) volgen het onderwijs en het voorbeeld van Jezus Christus, de apostelen en de vroege nieuwtestamentische Kerk door deze jaarlijkse feestdagen in acht te blijven nemen. Wij heten iedereen van harte welkom die met ons wil samenkomen om onze Schepper te vereren op deze fantastische feestdagen vol hoop. We nodigen u uit om contact met ons op te nemen en samen te komen met de gemeente die het dichtst bij u in de buurt is.

Hoe zit het met Thanksgiving, Chanoeka en Poerim?

Gezien het feit dat de Joden de feesten Poerim (waarvan de oorsprong wordt beschreven in het boek Esther) en Chanoeka, ook wel bekend onder de naam het Feest van de Lichten of Inwijdingsfeest (genoemd in Johannes 10:22-23) hebben toegevoegd aan Gods feesten, menen sommigen dat we vrij zijn om naar geloven religieuze feestdagen en vieringen toe te voegen aan onze vieringen. Is dat correct?

Belangrijke verschillen in de achtergrond en bedoeling van deze feesten worden duidelijk wanneer we deze vergelijken met Kerstmis en Pasen. De Joden stelden het Poerimfeest in om hen te herinneren aan hun bevrijding gedurende de tijd van Esther. Chanoeka stelden zij in om de her-inwijding van de tempel te Jeruzalem te vieren, nadat deze ontwaard was door de Syrische bezetter Antiochus Epifanes.

Geen van beide feesten is vanuit het hei-

dendom ontstaan, hoewel deze feesten door de eeuwen heen wel bepaalde gebruiken hebben overgenomen die hun wortels hebben in het heidendom, zoals de Chanoekaboom.

In hun oorspronkelijke vorm zijn Chanoeka en Poerim, net zoals het Amerikaanse feest Thanksgiving (evenals de Nederlandse Dankdag voor Gewas en Arbeid), feesten die dank en eer aan God geven voor Zijn hulp en zegeningen. De manier waarop sommige Amerikanen Thanksgiving vieren staat ver af van de oorspronkelijke bedoeling ervan, maar dat verandert niets aan de werkelijke betekenis en bedoeling van die dag.

Een belangrijk onderscheid tussen aanvaardbare feestdagen en de feestdagen die hun wortels hebben in het heidendom (zoals Kerstmis en Pasen) is dat de eerste niets wijzigen aan de betekenis van de feestdagen van God en andere Bijbelse waarheden. Ook vervangen en verdraaien zij deze niet.

Maakt het voor God uit?

In de laatste twee millennia heeft het traditionele christendom op systematische wijze de “feestdagen van de Heere” opzijgezet en zijn eigen feestdagen vastgesteld. Kerstmis werd ingesteld om het voor bekeerlingen uit de heidenen eenvoudiger te maken om de overstap te maken naar de kerkdiensten zonder dat zij hun heidense gebruiken en gewoonten hoefden achter te laten. Pasen is een vervanging van het Bijbelse Pascha en de Dagen van de Ongezuurde Broden.

Zelfs de wekelijkse Sabbatdag werd ingeruild ten gunste van de zondag, de heidense dag van de zon, zogenaamd om Jezus' opstanding te gedenken (hoewel deze, zoals we al eerder hebben aangetoond, niet op zondagochtend plaatsvond, maar aan het einde van de wekelijkse Sabbatdag, tegen zonsondergang op zaterdag).

Laten we vanuit het Bijbelse verslag eens nagaan of dergelijke instellin-

Botsing met een oude cultuur

Zo'n 2600 jaar geleden kregen drie jonge mannen, Sadrach, Mesach en Abed-Nego, te maken met een culturele crisis toen hun werd opgedragen een afgod te aanbidden.

Nadat hun vaderland Juda door het Babylonische rijk was veroverd, werden de drie weggevoerd naar Babylon om getraind te worden voor dienst aan het hof van koning Nebukadnezar (Daniël 1:1-7). Ze verkeerden in een kwetsbare positie in een koninkrijk waarin de monarch absolute macht bezat. De koning had een gouden afgodsbeeld laten maken en had bevel gegeven dat iedereen dit gegoten beeld diende te vereren door zich hiervoor neer te buigen (Daniël 3:1-7). Hoewel sommige mensen wellicht geredeneerd zullen hebben dat zij toch enige mate van respect dienden te tonen aan de leider door enkele van zijn gebruiken te accepteren, besloten Sadrach, Mesach en Abed-Nego dat zij God zouden vereren door te weigeren zich te schikken in dit besluit.

Zij wisten dat op hun beslissing de straf zou staan dat zij in de brandende vuuroven geworpen zouden worden (verzen 6, 12-15),

maar zij hielden ferm aan hun overtuiging vast. Toen het moment van beslissing daar was en de koning hun persoonlijk de opdracht gaf om eer te bewijzen aan zijn afgodsbeeld, antwoordden zij:

“Wij hoeven u hierop geen antwoord te geven. Als het moet, kan onze God, Die wij vereren, ons verlossen uit de brandende vuuroven, en Hij zal ons, o koning, uit uw hand verlossen. En zo niet, het zij u bekend, o koning, dat wij uw goden niet zullen vereren en het gouden beeld dat u hebt opgericht, niet zullen aanbidden” (verzen 16-18).

Deze moedige jonge mannen waren bereid om, indien nodig, hun leven te geven door alleen trouw aan God te blijven. Hun toewijding behaagde God en Hij spaarde hun leven met een krachtig en wonderbaarlijk getuigenis aan Nebukadnezar (verzen 19-30).

De trouw en het geloof van deze jonge mannen blijft tot op vandaag een voorbeeld van respect voor God. Hun voorbeeld zou ieder van ons ertoe moeten aanzetten om onze Schepster met een soortgelijke mate van loyaliteit en toewijding te eren.

gen en veranderingen een voor God aanvaardbare verering en aanbidding van Hem inhouden (hoewel we eigenlijk direct zouden moeten erkennen dat het terzijde schuiven van Gods instructie niet zonder risico is).

Het veranderen van Gods instructies

Toen God met de oude Israëlieten begon te werken, was het Zijn bedoeling dat zij voor de volkeren rondom hen een voorbeeld van gehoorzaamheid aan Hem zouden zijn (Deuteronomium 4:1, 6-8). Het was de bedoeling dat zij een modelnatie zouden vormen, waarmee aan andere volkeren duidelijk zou worden dat Gods weg van leven overvloedige zegeningen met zich brengt. Hun ervaring dient als blijvend voorbeeld voor ons (1 Korinthe 10:1-11).

Gedurende hun jaren in Egypte stonden de Israëlieten bloot aan de Egyptische cultuur en godsdienst. *Unger's Bible Dictionary* zegt hierover het volgende: “De Egyptische religie was een volkomen verbijsterende, polytheïstische verzameling, waarin vele goden uit de vroegste periode, toen elke stad nog haar eigen godheid had, behouden bleven (. . .) Men dacht dat elk zichtbaar voorwerp en elk natuurfenomeen een geest in zich had, die zijn eigen vorm kon aannemen door zijn intrek te nemen in het lichaam van een krokodil, een vis, een koe, een kat etc. Vandaar dat de Egyptenaren een ontelbaar aantal heilige dieren hadden, met name de os, de koe, de kat, de baviaan, de jakhals en de krokodil” (1996, pagina 291, “Egypt”).

God instrueerde de Israëlieten vlak nadat Hij hen op wonderbaarlijke wijze uit hun slavernij uit Egypte had bevrijd, hoe Hij gediend en aanbeden wilde worden. Hij gaf hun Zijn geboden (Exodus 20) alsmede bijzondere wetten en bepalingen (Exodus 21-22). God openbaarde hun Zijn feestdagen (Exodus 23:14-17; Leviticus 23) en gaf aanwijzingen met betrekking tot een priesterschap, een tabernakel en offers (Exodus 25-31). God zei tegen Mozes dat hij de berg Sinai op moest klimmen en gaf hem twee stenen tafels, waarin de Tien Geboden gegraveerd waren (Exodus 24:12; 31:18).

Toen Mozes na een tijdje nog niet was teruggekeerd van de berg Sinai (Exodus 32:1), drong het volk er bij zijn broer Aäron op aan om voor hen een afgodsbeeld te maken dat zij zouden kunnen aanbidden. Zij vermengden dus feitelijk de Egyptische vorm van godsdienst met de instructies die zij kort daarvoor van God hadden ontvangen. Het versmelten van religieuze geloofsovertuigingen en gebruiken staat bekend onder de naam syncretisme.

Nadat Aäron een gouden kalf had gemaakt, kondigde hij voor de volgende dag een feest af – “een feest voor de HEERE” (verzen 4-5). “De volgende ochtend brachten zij brandoffers en offers voor de heilige maaltijd. Daarna gingen ze zitten om te eten en te drinken. Het werd een los-

Halloween: Een feest vol slechtheid

Wat moet iemand, die hier allemaal niet van op de hoogte is, denken van Halloween? Ouders verkleeden hun kinderen als monsters, vampieren, duiveltjes, heksen en spoken, en moedigen hen aan om aan volslagen vreemden snoep en andere lekkernijen te vragen. Dit feest vertoont overeenkomsten met het in ons land bekendere Sint-Maartensfeest, dat ook een heidense oorsprong heeft en oorspronkelijk vruchtbaarheidsrituelen bevat ([http://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Maarten_\(feest\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Maarten_(feest))). Mensen versieren hun huis met afbeeldingen van zwarte katten, spoken, goblins en uitgeholde pompoenen en veranderen soms zelfs hun voortuin zodanig, dat dit een kerkhof lijkt. Ook volwassenen dossen zich uit in soortgelijke vreemde, eigenaardige kostuums en gaan naar feesten in zalen die versierd zijn als kerkers of grafombes.

Waarom zijn zulke bizarre gebruiken zo populair? Waarom zou iemand een feest willen vieren dat het morbide en macabere benadrukt? Waar komen deze vreemde gebruiken oorspronkelijk vandaan? Net als met Kerstmis en Pasen valt ook de oorsprong van Halloween te traceren tot in het heidendom. *The Encyclopedia of Religion* zegt hier het volgende over: "Halloween, ook wel All Hallows Eve genaamd, is een feest dat op 31 oktober wordt gevierd, de avond voorafgaand aan het christelijke Allerheiligen. Halloween is de naam voor de avond van Samhain [uitgesproken als *sow-en*], een viering die het begin van de winter alsmede de eerste dag van het nieuwe jaar volgens de oude Keltische cultuur op de Britse eilanden markeert. De tijd van Samhain bestond uit de avond van het feest en de dag zelf (31 oktober en 1 november)" (1987, pagina 176, "Halloween").

Naast Halloween vierden de Kelten vele andere feestdagen, waaronder de winterzonnewende (wat later werd omgevormd tot Kerstmis), vruchtbaarheidsfeesten in het voorjaar (getransformeerd tot Pasen) en oogstfeesten. Met betrekking tot Halloween zegt *The Encyclopedia of Religion* verder nog het volgende: "Men geloofde dat tijdens dit feest méér bovennatuurlijke krachten samenkwamen dan in enige andere periode van het jaar. De avond en dag van Samhain werden geken-

merkt als periode waarin de grenzen tussen de natuurlijke en bovennatuurlijke wereld verbroken waren. Entiteiten uit de zogenaamde andere werelden, zoals de zielen van de doden, waren dan in staat om de aardbewoners te bezoeken, terwijl mensen de mogelijkheid hadden om door te dringen in de domeinen van goden en bovennatuurlijke wezens."

"Vurige huldeblijken en offers van dieren, oogst en mogelijk ook mensen werden gebracht om de bovennatuurlijke krachten die de macht hadden over de vruchtbaarheid van het land, te behagen (...) Met Samhain werd het gehele spectrum aan niet-menselijke krachten die op dat moment over de aarde zwierven, geëerd" (pagina's 176-177).

Op deze feestdag "werden enorme vreugdevuren ontstoken op heuveltoppen om zodoende boze geesten af te schrikken (...) Men geloofde dat de zielen van de overledenen op deze dag hun huis weer bezochten, waarbij dit herfstfeest een duistere betekenis verwierf, omdat men geloofde dat geesten, heksen, trollen, zwarte katten, feeën en allerlei soorten demonen dan rondzwierven. Het was de tijd om de bovennatuurlijke krachten die de macht hebben over de processen in de natuur, tot rust te brengen. Daarnaast dacht men ook dat Halloween de beste tijd was om voorspellingen met betrekking tot huwelijk, geluk, gezondheid en dood te verkrijgen. Het was de enige dag waarop de hulp van de duivel voor dergelijke doeleinden werd ingeroepen" (*Encyclopaedia Britannica*, 15e uitgave, Micropædia, deel 4, pagina 862, "Halloween").

Oude gebruiken nog erg levendig

Net als bij Kerstmis en Pasen hebben kerkleiders dit oude feest overgenomen om hun eigen doel te dienen. "Samhain bleef een populair feest onder de Keltische bevolking gedurende de kerstening van Groot-Brittannië. De Britse kerk trachtte deze interesse in heidense gebruiken af te zwakken door een christelijk feest toe te voegen aan de kalender op dezelfde dag als Samhain."

"Het christelijke feest, Allerheiligen, herdenkt de bekende en onbekende heiligen in de christelijke religie, net zoals Samhain de Keltische

goden herdacht en vereerde" (*The Encyclopedia of Religion*, pagina 177, "Halloween").

"Verschillende oude gebruiken die aan Halloween verbonden zijn, bestaan nog steeds in hedendaagse feesten. Appelhappen was oorspronkelijk een vorm van waarzeggerij met betrekking tot toekomstige huwelijken."

"Van de eerste persoon die een hap uit een appel zou nemen, werd voorspeld dat deze als eerste zou trouwen in het komende jaar (...) De jack-o-lantern [een uitgeholde pompoen waarin een eng gezicht is uitgesneden] (...) stond symbool voor een nachtwaker op de avond van Halloween, of een man die gevangen zat tussen

de aarde en de bovennatuurlijke wereld" (Jack Santino, *All Around the Year: Holidays & Celebrations in American Life*, 1994, pagina 26).

De Bijbel verwerpt het occultisme

Hoewel sommigen wellicht het aan Halloween verbonden demonische symbolisme en de demonische waarzeggerij afdoen als onschuldig plezier, onthult de Bijbel dat er boze geesten bestaan. Deze boze geesten worden geleid door Satan de duivel, die door God verantwoordelijk wordt gehouden voor het enorme lijden en verdriet dat er in de wereld is. Openbaring 12:9 spreekt over "de grote draak (...), de oude slang, die duivel en satan genoemd wordt, die de hele wereld misleid". De naam die hem in de Bijbel wordt gegeven, Satan, betekent tegenstander of vijand. De apostel Johannes zegt ons dat "de hele wereld in de macht is van hem die het kwaad zelf is"

Photodisc

(1 Johannes 5:19, NBV). Satan en de andere gevallen engelen (demonen) trachten voortdurend de mensheid geestelijk verblind te houden door hen weg te leiden van hun geweldige toekomst als lid van de familie van God.

Als liefhebbende Vader gebiedt God ons om dingen die ons kunnen schaden, te mijden. Let op wat God tot Zijn volk zegt met betrekking tot de geestenwereld: "U mag u niet wenden tot de dodenbezweerders en tot de waarzeggers. U mag hen niet raadplegen, zodat u zich met hen verontreinigt. Ik ben de HEERE, uw God" (Leviticus 19:31). In aanvulling op dit gebod om gebruiken waarbij boze geesten betrokken zijn, te mijden, waarschuwde God het oude Israël om welke occulte gebruiken dan ook te mijden: "Onder u mag niemand gevonden worden die (...) waarzeggerij pleegt, die wolken duidt of aan wichelarij doet, die een tovenaars is, die bezweringen doet, die een dodenbezweerder of een waarzegger raadpleegt, of die bij de doden onderzoek doet. Want iedereen die zulke dingen doet, is een gruwel voor de HEERE. En vanwege deze gruweldaden verdrijft de HEERE, uw God, deze volken van voor uw ogen uit hun bezit" (Deuteronomium 18:10-12).

God wil dat Zijn volk leeft volgens een andere standaard. God zegt ons dat we in plaats van bijgeloof en mythen naar Hem toe moeten gaan voor onze zegeningen, leiding en toekomst.

De hedendaagse viering van Halloween mag dan aan de oppervlakte bezien bepaald onschuldig lijken, maar de geestelijke implicaties van het in aanraking komen met de geestenwereld zijn uitermate ernstig. Het voorspellen van de toekomst, Oujja-borden, astrologie, voodoo, waarzeggerij, zwarte magie en wat dies meer zij, kunnen alle gerelateerd worden aan occulte, satanische krachten of de aanbidding van natuurfenomenen, welke verboden zijn in de Schrift. Jezus Christus zegt ons dat "het eerste en het grote gebod" is dat wij onze Schepper "liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met heel uw verstand" (Mattheüs 22:37-38). Alleen God is de gever van het leven en van al het goede. Het erkennen van valse goden en het overnemen van gebruiken waarmee men deze vereerde, is onacceptabel en afgoderij.

bandig feest" (vers 6, GNB). Deze viering was een combinatie van Gods instructie en Egyptische, religieuze gebruiken en tradities.

Er wordt niet verteld waarom de Israëlieten voor deze mix van godsdienstige gebruiken kozen. Misschien dachten ze dat het niet verstandig was om alle bekende vormen van godsdienst in een keer af te schaffen, en deden zij gewoon waaraan zij zo gewend geraakt waren in de jaren waarin zij in de Egyptische cultuur ondergedompeld waren geweest. Hoe hun redenering ook is geweest, God was er niet blij mee. Hij zei tegen Mozes: "Ga, daal af, want uw volk, dat u uit het land Egypte hebt geleid, heeft verderfelijke gehandeld. Zij zijn al snel afgeweken van de weg die Ik hun geboden had" (verzen 7-8).

God laat in Zijn Woord zien dat Hij méér verwacht van degenen die beweren Hem te volgen. Hij wil dat de mensen Hem aanbidden "in geest en waarheid" (Johannes 4:23-24) – en niet met verderfelijke, walgelijke gebruiken die hun wortels hebben in de aanbidding van andere goden.

Gevolgen van vergeefse verering

Dat de Israëlieten de door God in de woestijn gegeven instructies verlieten, werd op geen enkele wijze goedgepraat. God was zó verbolgen over hun handelingen, dat Hij het volk had willen vernietigen (Exodus 32:10). Slechts als gevolg van Mozes' smeekbeden spaarde God hen (verzen 11-14).

Dit experiment van het oude volk Israël door delen van Gods instructie te combineren met heidense gebruiken en elementen was uitgelopen op een ramp. Als straf voor deze zonde verloren 3000 mannen hun leven (verzen 27-28). Degenen die niet gedood werden, moesten water drinken dat met het tot stof verpulverde afgodsbeeld verontreinigd was (vers 20).

Hoogmoedig zijn – het nemen van ongeoorloofde vrijheid om dingen te doen zoals het veranderen van Gods instructies ten aanzien van aanbidding – is zonde. De Bijbel omschrijft het handelen van de Israëlieten als "een grote zonde" (verzen 21, 30, 31). Gods wet is zonneklaar wat een hoogmoedige houding betreft (Numeri 15:30-31).

Dit principe is ook vandaag de dag nog geldig voor Gods volk. Als we eenmaal Zijn waarheid leren begrijpen, hebben we een verplichting om Hem te gaan gehoorzamen. We erkennen dat de instructie en voorbeelden in Zijn Woord werden opgeschreven tot geestelijke instructie en voor ons eigen bestwil (1 Korinthe 10:6, 11; Romeinen 15:4).

Aanvullende waarschuwingen voor christenen

De generatie Israëlieten die opriep tot het maken van een gouden kalf, had er blijkbaar niet van geleerd om God te vertrouwen en te gehoorzamen. Slechts korte tijd later, toen zij zich voorbereidden om het door God

beloofde land in te trekken, werden zij zo bang voor de inwoners van het land, dat zij weigerden het land binnen te trekken (Numeri 13-14). Het gevolg hiervan was dat God hen vertelde dat zij 40 jaar in de woestijn zouden blijven rondtrekken totdat al degenen die geweigerd hadden om Zijn instructies op te volgen, overleden waren (Numeri 14:33). Na hun dood begon God vervolgens de volgende generatie voor te bereiden om het land Kanaän binnen te gaan.

Een gedeelte van Gods instructies omvatte een expliciete waarschuwing *om geen heidense gebruiken in hun godsdienst op te nemen*. Dit zijn Zijn exacte woorden:

"Wanneer de HEERE, uw God, de volken waar u naartoe gaat om die uit hun bezit te verdrijven, van voor uw ogen uitroeit, en u hen verdreven hebt en in hun land bent gaan wonen, wees dan op uw hoede dat u niet, nadat zij van voor uw ogen weggevaagd zijn, *in dezelfde valstrik komt, en dat u niet vraagt naar hun goden, door te zeggen: Zoals deze volken hun goden gediend hebben, zo zal ik het ook doen.*"

"U mag ten aanzien van de HEERE, uw God, niet doen zoals zij! Want alles wat voor de HEERE een gruwel is, wat Hij haat, hebben zij voor hun goden gedaan. Zij hebben voor hun goden immers zelfs hun zonen en hun dochters met vuur verbrand. *Dit alles wat ik u gebied, moet u nauwlettend in acht nemen. U mag er niets aan toevoegen en er ook niets van afdoen*" (Deuteronomium 12:29-32).

Helaas slaagden de Israëlieten er niet vaak in om Gods waarschuwing ter harte te nemen. Keer op keer lieten zij hun fascinatie voor de religieuze gebruiken van de mensen om hen heen de overhand krijgen en verlieten zij in afgoderij.

In de 7e eeuw voor Christus gaf God nog drie waarschuwingen tegen dit soort gedrag. Allereerst zei God bij monde van de profeet Jeremia: "U mag u de weg van de heidenvolken niet aanleren, en u niet ontstellen door de tekenen aan de hemel, omdat de heidenvolken zich daardoor ontstellen" (Jeremia 10:2). Hier vermaande God Zijn volk dat zij niet de heidense (niet-Israëlitische) gewoontes om de hemellichamen te aanbidden (zoals de zon op 25 december) zouden navolgen alsmede dat zij niet aan astrologie in het algemeen zouden doen.

In de volgende verzen (3-9) beschrijft God enkele van hun afgodische gebruiken. Ze halen een boom uit het bos, zetten deze vast en versieren hem met kostbare metalen.

Hoewel dit verslag met name verwijst naar het installeren van een voorwerp met het oog op afgoderij (verzen 6-8), is Gods bevel hier ("U mag u de weg van de heidenvolken niet aanleren") van toepassing op alle heidense, religieuze gebruiken. Kerstbomen, maretakken en gekleurde lichtjes (gebruiken die afkomstig zijn van de viering van de heidense win-

terzonnewende), paashazen en paaseieren (vruchtbaarheidssymbolen), en demonische invloeden bij Halloween vallen allemaal onder dit verbod. Op dezelfde wijze valt ook een groot aantal andere moderne tradities, zoals Nieuwjaarsdag en Valentijnsdag, onder dit verbod omdat deze ook hun oorsprong vinden in de heidense afgoderij. (Voor meer informatie hierover kunt u terecht op onze internationale website www.ucg.org.)

Met deze instructie om zich niet de weg van de heidenvolken aan te leren, wilde God dat Zijn volk het type zonde dat hun voorvaders hadden begaan met het gouden kalf, zou vermijden.

Een paar jaar na deze uitspraken in het boek Jeremia gaf God wederom uiting aan Zijn boosheid op Zijn volk: "Want zij hebben overspel bedreven en er kleeft bloed aan haar handen; met haar afgoden hebben zij overspel bedreven en zij hebben hun ook de zonen die zij Mij geboord hadden, tot spijs gewijd. Bovendien hebben zij Mij dit aangedaan: verontreinigd hebben zij in die tijd mijn heiligdom, mijn sabbatten ontheiligd. Terwijl zij hun zonen voor hun afgoden geslacht hadden, kwamen zij op diezelfde dag naar mijn heiligdom, zodat zij het ontheiligden; ja, zo deden zij in mijn huis" (Ezechiël 23:37-39, NBG'51).

Het lijkt erop dat Israël hier een van de gebruiken die oorspronkelijk in verband gebracht werden met de Saturnalia en de aanbidding van Saturnus – namelijk het offeren van kinderen – in de praktijk bracht, en vervolgens God kwam aanbidden op een van Zijn Sabbatten!

Door de profeet Zefanja waarschuwde God "hen die zich neerbuigen op de daken voor het leger aan de hemel, en hen die zich neerbuigen en zweren bij de HEERE én zweren bij Malcam" (Zefanja 1:5). God voelt zich niet geëerd als mensen tweeslachtig zijn (Jakobus 1:8; 4:8) in hun godsdienst – door valse religies en gebruiken te accepteren, terwijl zij beweren Hem te aanbidden.

Een consistente boodschap door de Bijbel heen

Sommige mensen menen ten onrechte dat de verboden uit het Oude Testament met betrekking tot het vermengen van het heidendom met goddelijke aanbidding, werden afgeschaft in de apostolische tijden. Er is niets dat verder van de waarheid zou kunnen zijn dan dat.

Om de continuïteit van Gods onderwijs in het Nieuwe Testament te bewijzen, nemen we als voorbeeld de stad Korinthe. Hier treffen we een van de meest sprekende voorbeelden aan van het vermengen van heidendom met christendom.

Deze stad, die strategisch gelegen was net ten zuiden van de smalle landengte die Griekenland met de Peloponnesus verbond, lag aan een belangrijke handelsroute. Haar inwoners werden rijk aan het vervoeren van goederen over deze landengte van zo'n 6,5 kilometer, wat handelaren

een reis van zo'n 320 kilometer per schip bespaarde. De aanbidding van Aphrodite (de Griekse godin van de liefde) vormde sinds zeer lange tijd onderdeel van de geschiedenis van de stad. De stad beroemde zich ook op haar tempel voor Apollo, de Griekse zonnegod.

Wat was kenmerkend voor Korinthe in de eerste eeuw? "[Hier] stichtte de apostel Paulus een florierende gemeente, samengesteld uit alle lagen van de werelds georiënteerde bevolking die naar Korinthe was getrokken om deel te nemen aan het gokken, de gelegaliseerde prostitutie, ondernemingsavonturen en ander amusement dat in een marinestad uit de eerste eeuw voorhanden was."

"De stad werd al snel een smeltkroes voor zo'n 500.000 mensen die daar ten tijde van Paulus' komst woonden. Handelaren en zeelui die graag in de havens werkten, verhuisden naar Korinthe. Professionele gokkers en atleten die een gokje wilden wagen tijdens de Isthmische Spelen, vestigden zich er. Slaven – onder hen ook vrijgelaten slaven, die nergens naartoe konden gaan – zwierven dag en nacht door de straten. En er was een grote hoeveelheid prostituees (zowel mannelijke als vrouwelijke) aanwezig. Mensen uit Rome, de rest van Griekenland, Egypte, Klein-Azië – werkelijk uit het gehele gebied rondom de Middellandse Zee – genoten van het ontbreken van enige morele standaard en van de geestesvrijheid, die in de stad heerste."

"Dit waren de mensen waaruit de gemeente te Korinthe uiteindelijk bestond. Zij moesten leren om in harmonie met elkaar te leven, ondanks dat hun nationale, sociale, economische en religieuze achtergronden

De vreugde van gehoorzaamheid

Vreugde en innerlijke vrede komen voort uit het nemen van de juiste beslissingen, uit de wetenschap dat u Gods instructies in de Bijbel zorgvuldig opvolgt.

Vóór de regeringsperiode van koning Josia van Juda was de boekrol, die het wetboek bevatte, kwijtgeraakt, samen met de kennis over Gods feestdagen. Maar Hilkia, de hogepriester, vond de boekrol terug en de schrijver Safan las de boekrol voor in aanwezigheid van de jonge Josia. De berouwvolle koning herstelde zo snel mogelijk de ware eredienst voor God in overeenstemming met de instructie die hij in de boekrol vond. Een van Josia's eerste stappen in het herstellen van de ware

godsdienst was door het Pascha en de Dagen van de Ongezuurde Broden te gaan vieren. Gedurende een zekere periode kon het gehele land de vruchten oogsten van de rechtvaardige ijver van de jonge koning voor God, en er volgde een nationale viering zoals die in eeuwen niet meer was voorgekomen (2 Kronieken 34-35).

Later kwamen diezelfde gehoorzaamheid en diezelfde vreugdevolle vieringen over de Joodse nederzettingen in het Heilige Land gedurende de dagen van Ezra en Nehemia. De mensen genoten niet alleen de fysieke aspecten van deze dagen, maar de natie verkreeg eveneens hernieuwd begrip van Gods Woord (Nehemia 8:9-12).

erg van elkaar verschilden” (*Nelson’s New Illustrated Bible Dictionary*, “Corinth”).

Paulus’ onderricht ten aanzien van gebruiken uit andere religies

In zijn schrijven aan deze zeer uiteenlopende groep mensen, voornamelijk bestaande uit heidenen die een traditie van afgoderij kenden (1 Korinthe 12:2), sneed Paulus het onderwerp aan of religieuze gewoonten en gebruiken uit het heidendom enige plaats dienden te hebben onder Gods mensen:

“Vorm geen ongelijk span met ongelovigen, want wat heeft gerechtigheid gemeenschappelijk met wetteloosheid, en welke gemeenschap is er tussen licht en duisternis? En welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial? Of wat deelt een gelovige met een ongelovige? Of welk verband is er tussen de tempel van God en de afgoden? Want u bent de tempel van de levende God, zoals God gezegd heeft: Ik zal in hun midden wonen en onder hen wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen Mijn volk zijn. Ga daarom uit hun midden weg en zonder u af, zegt de Heere, en raak het onreine niet aan, en Ik zal u aannemen, en Ik zal u tot een Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt de Heere, de Almachtige.”

“Omdat wij dan deze beloften hebben, geliefden, laten wij onszelf reinigen van alle bezoedeling van vlees en geest, en de heiliging volbrengen in het vreten van God” (2 Korinthe 6:14-18; 7:1).

In plaats van sommige heidense gebruiken te voorzien van het label ‘christelijk’, of pasbekeerde mensen toe te staan aan enkele van hun vroegere gebruiken vast te houden, gaf de apostel Paulus hun de opdracht om al deze vormen van godsdienst achter zich te laten. Hij veroordeelde de seksuele immoraliteit die een algemeen bekend onderdeel was van de vruchtbaarheidsriten ter ere van de godin Aphrodite (1 Korinthe 6:13, 18; 1 Thessalonicenzen 4:3). Het staat buiten alle twijfel dat deze nieuwe gemeente geen deel nam aan de viering van de winterzonnepunt ter ere van de zonnegod Apollo. Maar zij introduceerden ook niet een soortgelijke viering om daarmee Christus hierdoor te eren – omdat Christus hierdoor in het geheel niet zou zijn geëerd.

Een christendom dat trouw blijft aan de Bijbel, onderwijst zijn volgelingen dat “onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam van de zonde tenietgedaan zou worden en wij niet meer als slaaf de zonde zouden dienen” (Romeinen 6:6). Als iemand werkelijk een toegewijde volgeling van Christus is, “is hij een nieuwe schepping: het oude is voorbijgegaan, zie, alles is nieuw geworden” (2 Korinthe 5:17).

Paulus legt uit dat we niet dienen te blijven vasthouden aan onze favoriete, vroegere religieuze tradities. Integendeel, “alles is nieuw gewor-

den”! We dienen onze vroegere godsdienstige gewoonten als onderdeel van de “oude mens” (Efeze 4:22; Kolossenzen 3:9) achter ons te laten.

Jezus onderwees ons ook dat we eenvoudigweg niet twee heren kunnen dienen (Mattheüs 6:24; Lukas 16:13). We kunnen dus niet tegelijkertijd twee met elkaar in strijd zijnde godsdienstige systemen aanhangen. We zien de duidelijke continuïteit tussen het Oude en het Nieuwe Testament; het Nieuwe Testament verbiedt eveneens het vermengen van heidense traditie met het “aanbidden in geest en waarheid” (Johannes 4:23-24), zoals God ons opdraagt.

Gezag van mensen of van God?

Aangezien God zó fel gekant is tegen het wijzigen van de door Hem geopenbaarde feestdagen (Deuteronomium 12:32; Openbaring 22:18-19), moeten we ons afvragen op grond van welk gezag de mensen de dagen die wij vieren, veranderd hebben. Dit is wat de *Encyclopaedia Britannica* zegt over sommige vroege christenen: “Hoewel vele discipelen [van Jezus] de speciale tijden en seizoenen van de Joodse Wet in acht bleven nemen, braken nieuwe bekeerlingen met dit gebruik omdat zij dit niet langer noodzakelijk of belangrijk vonden” (15e uitgave, deel 4, pagina 601, “Church Year”). Ziehier het ontbreken van enig goddelijk gezag in dezen. *De mensen* besloten tot deze verandering.

Eén van die door mensen bedachte veranderingen in de eerste eeuwen na Christus was om God op zondag te gaan aanbidden in plaats van op de zevende dag, de Sabbat – de dag die daartoe in de Bijbel was aangegeven. Dezelfde bron erkent dat “nergens in het Nieuwe Testament wordt uitgelegd hoe dit gebruik is ontstaan” (idem, pagina 603). Hoewel sommigen hebben geredeneerd dat deze verandering is ontstaan ter ere van Christus’ opstanding, hebben we al gezien dat deze redenering een onvolkomenheid bevat, omdat Christus is opgewekt vlak vóór zonsondergang op zaterdag in plaats van op zondag.

Ook het vervangen van Gods jaarlijkse feestdagen door heidense feestdagen is vanuit dezelfde geest ontstaan. In ditzelfde artikel uit de *Encyclopaedia Britannica* wordt de volgende eerlijke opmerking gemaakt: “In tegenstelling tot de feest- en vastencyclus in de Joodse Wet is het [moderne] christelijke jaar nooit gebaseerd geweest op een goddelijke openbaring. Het is veeleer een traditie, die altijd onderhevig is aan verandering door de kerkelijke wet. Elke zelfstandige kerk behoudt het recht om het kerkelijke jaar te wijzigen” (pagina 601).

Toen het koninkrijk van Israël in tweeën verdeeld werd na de dood van Salomo, veranderde koning Jerobeam van het noordelijke 10-stammenrijk al vrij spoedig de datum van het jaarlijkse herfstfeest van de zevende naar de achtste maand van de Hebreeuwse kalender (1 Koningen 12:32-

33). Dus al door de eerste koning van de nieuwe noordelijke Israëlitische dynastie werd een vervalst systeem in het religieuze leven van het volk geïntroduceerd – een systeem dat uiteindelijk mede heeft geleid tot de teloorgang van de noordelijke stammen door het Assyrische rijk.

Gedurende de gehele geschiedenis van het noordelijke koninkrijk bleven de politieke en kerkelijke leiders zich koppig vasthouden aan “de zonden van Jerobeam” (1 Koningen 13:34; 15:30; 16:2-3, 19, etc.), waaronder de niet geoorloofde verandering van de datum van een door God gegeven religieus feest.

Het is tijd om niet-Bijbelse, religieuze tradities los te laten

Als zogenaamde ‘gewoontedieren’ kunnen we erachter komen dat we tradities aanhangen, die tegengesteld zijn aan Gods instructies. Bijna 2000 jaar geleden maakte Jezus Christus duidelijk dat een toegewijde religieuze groep mensen, de Farizeeën, zich in precies zo’n situatie bevond. Hij zei tegen hen: “Terecht heeft Jesaja over u, huichelaars, geprofeteerd zoals er geschreven staat: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich ver bij Mij vandaan. Maar tevergeefs eren zij Mij *door leringen te onderwijzen die geboden van mensen zijn*. Want terwijl u het gebod van God nalaat, *houdt u zich aan de overlevering van de mensen* (...) U stelt op een mooie manier Gods gebod terzijde *om u aan uw overlevering te houden*” (Markus 7:6-9). Door te verkondigen dat iets christelijk is, wil dat niet zeggen dat dit ook zo is. Ongeacht wat onze traditie is of welke redenering we ook volgen, de Bijbel is er duidelijk over dat we de aanwijzingen van onze Schepper dienen te volgen met betrekking tot Zijn feestdagen en wijze van verering van Hem.

In Kolossenzen 2:8 waarschuwt de apostel Paulus ons: “Let op, dat niemand u meesleept door holle en misleidende ideeën die steunen op menselijke tradities, op de machten van de wereld, en niet op Christus” (GNB). Eén van de laatste boodschappen in de Bijbel waarschuwt ons voor mensen die verstrikt zijn geraakt in een groot, wereldwijd systeem – een systeem dat zich gevestigd heeft en tegen God indruist: “Ga uit haar weg, Mijn volk, opdat u geen deel hebt aan haar zonden, en opdat u niet van haar plagen zult ontvangen. Want haar zonden hebben zich opgesteld tot aan de hemel, en God herinnerde Zich haar ongerechtigheden” (Openbaring 18:4-5). We hebben een keuze. We kunnen kiezen voor de feestdagen die door God zijn ingesteld, of voor de daarvoor door mensen, die zonder dat zij het zelf weten door Satan misleid zijn, in de plaats gestelde feestdagen. De keuzes die we maken zijn van invloed op onze toekomst en hebben een impact op onze relatie met onze Schepper.

Gratis literatuur om u te helpen uw bestemming te bereiken!

Abonneren of downloaden:
www.verenigdekerkvangod.org
 of
www.ucg.org/beyond-today

Abonneer u op ons magazine *Beyond Today*, dat regelmatig artikelen bevat over de christelijke levensstijl, Bijbelse personen en gebeurtenissen, wereldnieuws in het licht van Bijbelse profetie en hoe u een meer Godgericht leven kunt leiden, om u te helpen uw door God gegeven doel te bereiken.

Wij bieden u ook vele gratis boekjes over Bijbelse onderwerpen en Gods manier van leven aan. Bezoek de websites www.verenigdekerkvangod.org.

www.ucg.org/beyond-today voor Nederlandstalige boekjes (of www.ucg.org/beyond-today voor Engelstalige boekjes) voor een volledig overzicht en om uw gratis exemplaar hiervan te downloaden of aan te vragen. Vergeet ook niet om onze gratis Bijbelstudie Cursus te downloaden of u hierop te abonneren via www.verenigdekerkvangod.org.

Bezoek www.beyondtoday.tv voor intrigerende, Bijbelse videocommen-taren en TV- en radioprogramma's. We kijken ernaar uit om u van dienst te zijn.

Verenigde Kerk van God

Postbus 93

2800 AB GOUDA

Telefoon: +31 629601189

E-mail: info@verenigdekerkvangod.org

Website: www.verenigdekerkvangod.org

Andere (internationale) correspondentieadressen
vindt u op **www.ucg.org**

(United Church of God, *an International Association*)